

Borgå stads läroplan för den grundläggande utbildningen

Den ämnesspecifika delen, årskurs 1–2

I kraft fr.o.m. 1.8.2026

Innehåll

Mångsidig kompetens i årskurs 1–2.....	4
Mångsidiga kompetensområden	5
Modersmål och litteratur	9
Läroämnets uppdrag	9
Språkpedagogik och språkutveckling	10
Lärokursens särskilda uppdrag	10
Årskurs 1-2	11
Lokala preciseringar i innehåll.....	19
Svenska som andraspråk och litteratur.....	21
Läroämnets uppdrag	21
Årskurs 1-2	23
Finska, A-lärokursen	28
Läroämnets uppdrag	28
Språkpedagogik och språkutveckling	29
Årskurs 1-2.....	30
Finska, modersmålsinriktad A-lärokurs	37
Årskurs 1-2.....	37
Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 1-2.....	37
Handledning, differentiering och stöd i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 1-2.....	38
Matematik	43
Läroämnets uppdrag	43

Årskurs 1–2.....	43
Lokala preciseringar i innehåll.....	51
Omgivningslära.....	53
Läroämnets uppdrag	53
Årskurs 1–2.....	54
Lokala preciseringar i innehåll.....	62
Religion	65
Läroämnets uppdrag	65
Årskurs 1–2.....	65
Lokala preciseringar i innehåll.....	71
Livsåskådning.....	72
Läroämnets uppdrag	72
Årskurs 1–2.....	72
Lokala preciseringar i innehåll.....	77
Musik	80
Läroämnets uppdrag	80
Årskurs 1–2.....	80
Lokala preciseringar i innehåll.....	85
Bildkonst.....	87
Läroämnets uppdrag	87
Årskurser 1–2	87
Lokala preciseringar i innehåll.....	93

Slöjd	95
Läroämnets uppdrag	95
Årskurs 1–2.....	95
Lokala preciseringar i innehåll.....	101
Gymnastik.....	104
Läroämnets uppdrag	104
Årskurs 1–2.....	104
Lokala preciseringar i innehåll.....	110

Mångsidig kompetens i årskurs 1–2

Grunden för en mångsidig kompetens läggs under småbarnsperioden, i förskoleundervisningen och under de första åren i den grundläggande utbildningen. Målet är att eleven genom att utveckla olika kompetenser ska förbättra förutsättningarna för att lära känna och uppskatta sig själv, forma sin identitet och utveckla en hållbar livsstil. Det är viktigt att skolan redan från början erbjuder varje elev en interaktiv och uppmuntrande gemenskap, där eleven kan känna att hen blir hörd, sedd och uppskattad. Fostran till en hållbar livsstil sker främst genom att skolan föregår med gott exempel. För att främja en hållbar livsstil ska man speciellt bemöda sig om att elevernas sociala färdigheter får möjlighet att utvecklas, att eleverna får lära sig observera kulturell mångfald i närmiljön och att de får vara ute i naturen och stärka sitt förhållande till naturen.

Mångsidiga kompetensområden

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Arbetet ska utgå från elevernas egna erfarenheter, iakttagelser och frågor. Det ska finnas utrymme för att undra, komma till insikt, hitta och uppfinna, fantisera och känna glädje i lärandet. Eleverna ska uppmuntras att fråga och lyssna, göra noggranna iakttagelser, söka information samt att producera och utveckla idéer tillsammans med andra och presentera resultatet av arbetet. Med hjälp av för åldern lämpliga problemlösnings- och forskningsuppgifter väcks elevernas nyfikenhet och intresse för den omgivande världen och deras förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen stärks. Eleverna ska också uppmuntras att ifrågasätta sina iakttagelser och lägga märke till att information ibland kan vara motstridig och otydlig.

Eleverna ska få öva att planera och ställa upp mål för sitt eget och det gemensamma arbetet och att utvärdera arbetet. Tillsammans ska man fundera över när man lyckats i arbetet och hur man vet när man lyckats. Eleverna ska handledas i att se sina framsteg, bli varse sina styrkor som lärande individer och att känna glädje när de lyckas. Läraren ska tillsammans med eleverna fundera över eventuella val i samband med studierna och hjälpa dem att förstå betydelsen av olika alternativ.

Mångsidig motion och motoriska övningar bidrar till att utveckla tänkandet och lärandet. Utvecklingen av minnet, fantasin samt etiskt och estetiskt tänkande ska stödjas med hjälp av sagor och berättelser, spel, ramsor, sånger och lekar, olika konstformer och mångsidig kommunikation.

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Eleverna ska spöras och handledas till positiv växelverkan och samarbete. Lektioner, fester, lek, spel, måltider och samarbete i och utanför skolan erbjuder tillfällen där man kan öva sig att fungera tillsammans med många olika slags människor. Eleverna ska bemötas med respekt och man ska lära dem goda vanor och att visa vänlighet.

Eleverna ska handledas att värdesätta sin familjs och släkts traditioner och andras vanor och traditioner. I skolarbetet ska man bekanta sig med den närmaste kulturmiljön och dess kulturella mångfald. Eleverna ska också få möjlighet att bekanta sig med kulturarvet och med konst och annat kulturutbud. Eleverna ska också få erfarenheter av internationalism. Det är viktigt att fundera över hur man kan påverka sin egen miljö och dess kultur. Eleverna ska få bekanta sig med grundprinciperna i FN:s konvention om barnets rättigheter och fundera över vad dessa principer betyder i deras liv

och i deras sätt att agera.

I skolarbetet ska eleverna ges möjlighet att ge uttryck för sådant som är betydelsefullt för dem själva genom att använda mångsidiga framställningssätt. Eleverna ska spöras att njuta av att deras fingerfärdighet och andra fysiska färdigheter utvecklas och att öva sig i att uppträda på olika sätt. Fantasin, uppfinningsrikedomen och uttrycksförmågan utvecklas genom bland annat lek, äventyr, musik, drama, berättande, mediepresentationer och visuella uttryck samt genom handens arbete.

K3 Vardagskompetens

Skolstarten förutsätter en ny slags förmåga att ta hand om sig själv och bli mera självständig. Till skolarbetet hör att eleverna i klassen och i skolan ska sköta ansvarsuppgifter som lämpar sig för deras ålder. Betydelsen av gemensamma spelregler, goda vanor och uppmuntrande respons ökar. Eleverna ska lära sig att uppfatta tids- och rumsbegrepp och deras betydelse i praktiken. De ska öva sig att identifiera och uttrycka sina känslor och att utveckla emotionell kompetens till exempel med hjälp av lek och drama.

I skolan ska eleverna få lära sig grundläggande fakta om vad som främjar det egna och det gemensamma välbefinnandet, tryggheten och en god vardag. Det är viktigt att eleverna lär sig att röra sig självständigt och tryggt i närmiljön, att de använder säkerhets- och skyddsutrustning och förkovrar sina kunskaper och färdigheter som fotgängare och cyklister. De ska också få öva sig i hur man ska agera i olika riskfyllda situationer och hur man ska söka hjälp. Läraren ska tillsammans med eleverna undersöka teknik i vardagen och hur den används i olika situationer samt lära sig använda teknisk utrustning på ett tryggt sätt. Elevernas konsumtionsvanor ska diskuteras och de ska lära sig att förhålla sig kritiskt till reklam och medier. Eleverna ska också ges möjlighet att fundera över hur de kan påverka sin egen användning av pengar. Eleverna ska vägledas till kritiska konsumtionsvanor och till att fundera över vad sparsamhet, måttlighet och miljötänkande innebär för konsumentens val och vad de betyder för deras eget agerande.

K4 Multilitteracitet

Eleverna ska handledas att nå kompetens i multilitteracitet, det vill säga att kunna tolka, producera och kritiskt granska texter av många olika slag som är lämpliga för deras ålder. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom kombinationer av dessa. Genom en multisensorisk, helhetsinriktad och fenomenbaserad undervisning ska elevernas kompetens i multilitteracitet utvecklas. Eleverna ska uppmuntras att använda och producera olika slag av texter och språk, dra nytta av dem och att uttrycka sig med hjälp av dem. Elevernas grundläggande läs- och skrivfärdighet ska utvecklas och bli allt mer flytande. Också förmågan att hantera numerisk information i texter som anknyter till vardagen ska utvecklas, till exempel att se skillnader mellan antal. Eleverna ska spöras att utveckla förmågan att läsa och tolka bilder genom att pröva på olika visuella uttryckssätt och genom att granska olika visuella sätt att påverka i närmiljön.

Eleverna ska lära sig att söka information i olika källor och att förmedla information till andra. De ska handledas att fundera över skillnaden mellan den fiktiva och den verkliga världen och att inse att varje text har en upphovsman och ett syfte. På detta sätt ger undervisningen eleverna möjlighet att utveckla förmåga till kritiskt läsande (Critical literacy). För att utveckla multilitteracitet behöver eleverna såväl en rik textmiljö som ett tryggt stöd i användningen av medier. Texter som lämpar sig för åldern, exempelvis tidningar, böcker, spel, filmer och musik samt iakttagelser i omgivningen och

texter som eleverna själva producerat eller valt ska användas i undervisningen. Förmågan att producera ska utvecklas vid sidan av förmågan att tolka och värdera. Eleverna ska ges gott om tillfällen att fråga, undra, berätta historier, uttrycka sina tankar och åsikter och dela med sig av sina erfarenheter genom olika uttryckssätt och med olika redskap.

K5 Digital kompetens

Undervisningen ska utnyttja den digitala kompetens som eleverna inhämtat i förskoleundervisningen. Ett lekinriktat arbetssätt är fortfarande centralt. Eleverna ska få öva grundläggande färdigheter i informations- och kommunikationsteknik och lära sig att använda den som verktyg i studierna. Samtidigt ska eleverna få lära sig grundläggande terminologi inom informations- och kommunikationstekniken. Eleverna ska också få reflektera över användningen av digitala verktyg i närmiljön och dess betydelse i vardagen.

Praktiska färdigheter och egen produktion: I skolarbetet ska eleverna få öva sig att använda utrustning, program och tjänster och de mest centrala principerna för hur de används och fungerar. De ska få lära sig använda tangentbord och andra grundläggande färdigheter som behövs för att producera och bearbeta texter. Eleverna ska få och dela med sig av erfarenheter av att arbeta med digital media och av att programmera på ett för åldern lämpligt sätt. Spelifiering ska användas för att främja lärandet. *Ansvarsfulla och trygga arbetssätt:* Man ska tillsammans med eleverna diskutera och utarbeta trygga och goda arbetssätt och god netetikett för användningen av digitala verktyg. Man ska fästa uppmärksamhet vid att hälsosamma arbetsställningar och lämpligt långa arbetspass inverkar på välbefinnandet. *Informationshantering samt undersökande och kreativa arbetssätt:* Eleverna ska handledas att använda centrala söktjänster, att pröva olika verktyg och att utföra mindre informationssökningar inom olika områden och om sådant som intresserar dem. De ska uppmuntras att med hjälp av digitala verktyg förverkliga sina idéer självständigt och tillsammans med andra. *Kommunikation och nätverksbildning:* Eleverna ska få erfarenheter av sociala medietjänster som stödjer lärandet och öva sig att använda digitala verktyg i olika kommunikationssituationer.

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Skolarbetet ska ge eleverna mångsidiga möjligheter att lära sig arbeta självständigt och tillsammans med andra. De ska få öva sig att medverka i grupp och att samarbeta, att anpassa sina egna idéer till andras och att ta ansvar enligt sin ålder. Eleverna ska uppmuntras att undersöka nya fenomen och fundera över vad de själva är särskilt bra på och vad de kunde göra till förmån för andra i skolan och hemma. De ska uppmuntras att lita på sig själva då de handlar i nya situationer. Eleverna ska få bekanta sig med olika yrken i och utanför skolan och lära sig förstå vad dessa yrken och arbeten överlag betyder för samhället, i synnerhet med tanke på familjernas vardag och uppehälle. Skolarbetet berikas av samarbete med vårdnadshavarna och aktörer utanför skolan.

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Eleverna ska från första klass få vara med och diskutera och planera mål för sitt eget arbete och sin grupps arbete. De ska också få planera hur skolans arbetsutrymmen ska inredas och göras trivsamma samt få delta i planering som gäller måltider, raster, fester, utfärder och andra evenemang i skolan. Tillsammans med eleverna ska man diskutera vad rättvisa, jämlikhet och ömsesidighet betyder. Eleverna ska genom egna erfarenheter bekanta sig

med demokratiska principer och demokrati i praktiken. Alla elever hör till elevkåren och kan enligt sin ålder och sina förutsättningar vara med och besluta om saker som gäller dem själva. Man ska tillsammans med eleverna fundera på vad en rättvis och hållbar framtid betyder i vårt land och i världen och hur de själva kan bidra till en sådan.

Modersmål och litteratur

Läroämnets uppdrag

Mål, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande som hör samman med läroämnets uppdrag, lärmiljöer och arbetssätt gäller alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur.

Läroämnet modersmål och litteratur har som uppdrag att utveckla elevernas språk-, text- och kommunikationsfärdigheter, att stimulera eleverna att bli intresserade av språk, litteratur och övrig kultur och bli medvetna om sig själva som kommunikatörer och språkanvändare. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet och vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens så att de med hjälp av lämpliga begrepp kan ge uttryck för iakttagelser och fenomen och verbalisera sina egna tankar.

Läroämnet modersmål och litteratur ansvarar, i samarbete med de övriga läroämnena och med hemmen, för elevernas språkliga utveckling. Undervisningen ska hjälpa eleverna att skapa sin språkliga och kulturella identitet i ett mångkulturellt och medialiserat samhälle. Modersmål och litteratur är ett mångvetenskapligt kunskaps-, färdighets- och kulturämne. Undervisningen ska baseras på en vidgad textsyn. Centrala färdigheter som ska betonas är färdighet i att tolka och producera mångformiga texter och i att söka och dela information. Kreativiteten stärks och fantasin får möjlighet att utvecklas på ett mångsidigt sätt genom att eleverna bekantar sig med litteratur som är lämplig för deras ålder och språkfärdighet. Litteraturen vidgar även elevernas uppfattning om sig själva som språkanvändare, skapar band till den egna kulturen och vidgar förståelsen för andra kulturer.

Eleverna ska uppmuntras till att kommunicera och uttrycka sig i olika slag av kommunikationsmiljöer. Genom att eleverna blir handledda i att inse hur deras egen språkanvändning påverkar andra människor bidrar modersmålsämnet även till elevernas etiska utveckling. Läs- och skrivstrategier är centrala metakognitiva färdigheter som ska betonas inom modersmålsundervisningen. Syftet med undervisningen om språket är att stödja och utveckla språklig medvetenhet och analytisk språkfärdighet. Undervisningen ska basera sig på en social och funktionell syn på språket: de språkliga strukturerna ska studeras i språkliga sammanhang och inom textgenrer som är lämpliga för den aktuella åldersgruppen. Undervisningen ska avancera trappstegsvis i enlighet med elevernas utvecklingsstadium.

Inom undervisningen ska eleverna lära känna flera kulturområden, av vilka ordkonsten, mediekulturen, drama och teater samt muntlig kommunikationskultur är de mest centrala. Undervisningen i ordkonst innebär att man skriver, läser och tolkar skönlitterära texter. Syftet med litteraturundervisningen är att väcka läslust, stödja eleverna i att få och dela med sig av läsoplevelser, fördjupa kulturkännedomen, stödja den etiska

utvecklingen och att berika elevernas språk och fantasi. Drama i undervisningen stärker läroämnets funktionella, erfarenhetsbaserade och estetiska karaktär. Genom arbete med mediekunskap ökar elevernas medvetenhet om och vana att använda olika medieinnehåll och de lär sig förstå och tolka mediernas roll som ett kulturellt fenomen. Arbetet med muntlig kommunikation stärker elevernas kommunikativa kompetens.

Att innehållet i modersmåls- och litteraturundervisningen görs meningsfullt är en viktig motivationsfaktor för eleverna. Motivationen och intresset stärks genom att man i undervisningen utgår från barnens och de ungas språkvärld och erfarenheter och vidgar dessa samt låter eleverna göra egna val och vara aktiva aktörer. Det är också viktigt att man inom undervisningen beaktar elevernas egna textvärldar och erfarenheter och breddar dessa. Då skolan formar sina lärmiljöer och väljer undervisningsmetoder inom läroämnet modersmål och litteratur ska elevernas olikheter, olika förutsättningar och jämställdheten mellan könen beaktas. Både de som är specialbegåvade på området och de som har inlärningssvårigheter ska få stöd. De olika lärokurserna i läroämnet ska samarbeta med varandra.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer.

Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

Lärokursens särskilda uppdrag

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag. Läroämnets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona. Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas,

parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnena.

Årskurs 1-2

Läroämnets uppdrag i årskurs 1–2

I årskurserna 1–2 har undervisningen i läroämnet modersmål och litteratur som särskilt uppdrag att, utgående från elevernas individuella förutsättningar, stärka uttrycks- och kommunikationsfärdigheterna och den språkliga medvetenheten samt att stödja eleven i att utveckla färdighet i att lyssna, tala, läsa och skriva. Undervisningens uppgift är att väcka intresset för språkliga uttrycksformer, drama och litteratur samt för att tolka och producera många olika slag av texter. Inom undervisningen ska man se till att läroprocessen blir progressiv från förskola till skola gällande både basfärdigheterna i modersmålet och de centrala mångsidiga kompetenserna.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnena, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inläringen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Årskurs 1

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i olika kommunikationssituationer (I1) (K1–3)	I1 Att kommunicera Eleverna får öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld, att lyssna, fråga, svara och berätta ansikte mot ansikte i olika slag av kommunikationssituationer och för olika syften. De övar sig att kommunicera i grupp i olika textmiljöer. Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar får eleverna möjlighet att gemensamt behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel. I2 Att tolka texter Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att iaktta och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och strukturer. De arbetar med bland annat bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter. Eleverna bekantar sig även med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd	Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1-2 Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats.
M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikations-situationer och bli bekant med normerna för dessa (I1) (K1,2,7)		
M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama (I1) (K1,2,7)		
M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt (I1) (K1,2,7)		
M5 sporra och handleda eleven vid läsinläringen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iaktta sin egen läsförståelse (I2) (K1,4,5)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M6 handleda eleven att analysera texter av många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys (I2) (K1,2,4)	och plats, speciellt i berättande, beskrivande och instruerande texter, och de lär sig förstå berättelsens grundbegrepp såsom huvudperson, plats, tid och händelseförlopp. Läsupplevelserna diskuteras	Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på läroprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande • framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet • framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset • framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord • framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.
M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt (I2) (K1,4,5)	med de övriga i gruppen och eleverna övar sig att återge en text med egna ord och reflektera kring texters innehåll, ordval och ords	
M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser (I2) (K 2,4,5)	betydelser och vidgar på så sätt sitt ordförråd. Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skriva	
M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikter och beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift (I3) (K1,4,5,7)	texter och berätta för andra om sina iakttagelser.	
M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser, beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer (I3) (K2,4,5)	I3 Att producera texter Eleverna övar sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. Dessutom	
M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och övriga skriftspråkskonventioner (I3) (K1,4,5)	bekantar sig eleverna med textuella och språkliga drag som är typiska för berättelser såsom uttryck för tid och plats och berättelsestruktur. De använder sig av dessa strukturer i sina egna texter. Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig	

Mål	Innehåll	Bedömning
M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra (I4) (K2, 4,7)	grundläggande skrivregler såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar som utvecklar den fonologiska medvetenheten.	
M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsintresse och använda sig av bibliotek (I4) (K2,3,4)	I4 Att förstå språk, litteratur och kultur Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. Eleverna får iakta det talade språket i dess olika varianter och reflekterar kring hur språkanvändningen påverkar omgivningen. De läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. Eleverna får även bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet och med olika kultur- och högtidstraditioner och de arbetar kreativt tillsammans inom olika kulturella uttrycksformer	
M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra (I4) (K2,4,7)		

Årskurs 2

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i olika kommunikationssituationer (I1) (K1–3)	I1 Att kommunicera Eleverna får öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld, att lyssna, fråga, svara och berätta ansikte mot ansikte i olika slag av kommunikationssituationer och för olika syften. De övar sig att kommunicera i grupp i olika textmiljöer. Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar får eleverna möjlighet att gemensamt behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel. I2 Att tolka texter Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att iaktta och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och strukturer. De arbetar med bland annat bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter. Eleverna bekantar sig även med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och plats, speciellt i berättande, beskrivande	Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1-2 Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivefärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats.
M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikations-situationer och bli bekant med normerna för dessa (I1) (K1,2,7)		
M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama (I1) (K1,2,7)		
M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt (I1) (K1,2,7)		
M5 sporra och handleda eleven vid läsinläringen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iaktta sin egen läsförståelse (I2) (K1,4,5)		
M6 handleda eleven att analysera texter av många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys (I2) (K1,2,4)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt (I2) (K1,4,5)	och instruerande texter, och de lär sig förstå berättelsens grundbegrepp såsom huvudperson, plats, tid och händelseförlopp. Läsupplevelserna diskuteras med de övriga i gruppen och eleverna övar sig att återge en text med egna ord och reflektera kring texters innehåll, ordval och ords betydelser och vidgar på så sätt sitt ordförråd. Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skriva texter och berätta för andra om sina iakttagelser. I3 Att producera texter Eleverna övar sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. Dessutom bekantar sig eleverna med textuella och språkliga drag som är typiska för berättelser såsom uttryck för tid och plats och berättelsestruktur. De använder sig av dessa strukturer i sina egna texter. Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig	Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande • framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet • framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset • framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord • framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.
M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser (I2) (K 2,4,5)		
M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikter och beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift (I3) (K1,4,5,7)		
M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser, beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer (I3) (K2,4,5)		
M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och övriga		

Mål	Innehåll	Bedömning
skriftspråkskonventioner (I3) (K1,4,5)	grundläggande skrivregler såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar som utvecklar den fonologiska medvetenheten. I4 Att förstå språk, litteratur och kultur Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. Eleverna får iakttäta det talade språket i dess olika varianter och reflekterar kring hur språkanvändningen påverkar omgivningen. De läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. Eleverna får även bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet och med olika kultur- och högtidstraditioner och de arbetar kreativt tillsammans inom olika kulturella uttrycksformer	
M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra (I4) (K2, 4,7)		
M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsintresse och använda sig av bibliotek (I4) (K2,3,4)		
M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra (I4) (K2,4,7)		

Lokala preciseringar i innehåll

Åk 1

I1 Att kommunicera

Att lyssna på varandra (se den andra i ögonen, vara tyst, nicka osv.), ställa frågor, svara, berätta. Utvidga sitt ordförråd genom att sätta ord på sin omvärld. Kommunicera ickeverbalt genom t.ex. drama (bekanta sig med drama som uttrycksform). Att kunna och våga uttrycka sig, och ha en egen åsikt. Visa respekt för olika åsikter. Hälsa och tala med vänlig ton, respektfullt, vänta på sin taltur. Kort, enkel bokpresentation. (se skrivstigen)

I2 Att tolka texter

Förstå sambandet mellan bokstav och ljud. Sätta ihop ljud till ord.

Erbjuda texter av olika slag, enligt elevens egen nivå. Återge en text med egna ord, t.ex. en läsläxa eller bilderbok. Träna grundläggande lässtrategier (t.ex. med hjälp av bilder och rubrik förutspå handlingen). Diskutera läsoplevelsen med andra. Begrepp: sats, mening, punkt, rubrik, kommatecken. Diskutera texter gemensamt, kunna återberätta. Huvudperson, miljö, handling. Ge rum för gemensamma lässtunder t.ex. bokprat, bokcirkel.

I3 Att producera texter

Känna igen, namnge och forma bokstäver, både versaler och gemener. Finmotorik, penngrepp och handstil. Skriva bokstäver både till pappers och på tangentbord. Grundläggande skrivregler (mellanrum mellan orden, stor och liten bokstav, stora skiljetecken) och stavning. Skriva kortare texter, både fiktion och faktatext. Texterna kan även produceras i bildform eller med stöd av bilder. Eleverna lär sig skriva text med inledning, handling och avslutning. Eleverna planerar, skriver, får respons (både kamrat och lärarrespons) och slutligen publicerar sin text. Genrer: bildtext, tankekarta, enkel faktatext, saga, dikter. Eleven planerar sin skrivprocess med hjälp av fyrfältare, sexfältare. Vi använder cirkelmodellen som grund för skrivarbetet (se skrivstigen).

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Läser och diskuterar olika slag av texter på sin egen nivå (t.ex. sagor, berättelser, dikter). Högläsning i olika genrer. Samarbete med biblioteket, hur det fungerar i ett bibliotek eller i en bokbuss och bokprat. Eleverna tar del av lokala kulturevenemang.

Diskutera hur man ansvarsfullt använder telefon och sociala medier. Vi behandlar Runeberg, svenska dagen, svenska språkets bakgrund. Vi handleder eleven att bemöta alla lika och vara öppen för olikheter. Vi har olika former av litteratur synligt och lättillgängligt för eleverna.

Åk 2

I1 Att kommunicera

Bygga på innehållet i åk 1:

Att kunna lyssna och själv föra diskussionen framåt. Hålla den röda tråden. Ha en åsikt och öva att motivera den. Jobba med drama som uttrycksform och låta elever delta enligt egna förutsättningar. Hålla korta presentationer. Lära sig att känna igen känslor, kontrollera sina känslor och veta hur ens handlingar och ord påverkar andra. Enkel bokpresentation och övrig presentation (se skrivstigen).

I2 Att tolka texter

Lässtrategier: förutse vad som kommer att hända, titta på bilder, läsa bildtexter, att känna igen sig i texten.

begrepp: huvudperson, händelseförlopp, tid, plats, författare, illustratör. Läsa olika slag av texter, presentera och diskutera dem. Ge rum för gemensamma lässtunder, t.ex. bokprat, bokcirkel.

I3 Att producera texter

Skriva olika slag av texter (t.ex. faktatexter, kortare berättelser, personligt återgivande texter, intervjuer, enkel instruktion, personbeskrivning, saga) och utveckla innehållet i dessa. Genrer: bildtext, tankekarta, enkel faktatext, saga, dikter. Eleven planerar sin skrivprocess med hjälp av fyrfältare, sexfältare. Vi använder cirkelmodellen som grund för skrivarbetet (se skrivstigen). Öva på tiofingersystemet på dator.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Hur man kan tilltala människor i olika sammanhang och vilka effekter det får. Hur man bemöter varandra i skolan och i andra sociala situationer, telefonvett, nätetikett. Dialekter i närmiljön och standardsvenska, och att kunna avskilja dessa. Fortsatt samarbete med biblioteket eller bokbussen. Enkel bokpresentation (se skrivstigen). Vi behandlar Runeberg, svenska dagen, svenska språkets bakgrund. Vi handleder eleven att bemöta alla lika och vara öppen för olikheter. Vi har olika former av litteratur synligt och lättillgängligt för eleverna.”

Svenska som andraspråk och litteratur

Läroämnets uppdrag

Lärokursen svenska som andraspråk och litteratur har som särskilt uppdrag att stödja elevens utveckling av språkliga färdigheter i svenska samt kännedom om litteratur och kultur, och att ge förutsättningar att växa upp som medlem i samhället. Det är också viktigt att väcka intresse och erbjuda verktyg för språklig medvetenhet, för flerspråkighet och för en livslång utveckling av språkkunskaper. Syftet med denna lärokurs är att stödja barnens och de ungas utveckling till fullvärdiga medlemmar i den svenskspråkiga språkgemenskapen och att ge dem språkliga förutsättningar för fortsatta studier.

Utgångspunkten för undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är att utnyttja sådana textgenrer och språksituationer som är relevanta och viktiga för att eleven ska kunna undersöka och lära sig att analysera språkets former, betydelser och användning. Språkkunskaperna ska utvecklas inom alla delområden: hörförståelse, tal, läsförståelse och skrivande samtidigt som språkinläringen inom kunskapsområdena i alla läroämnen främjas. Förmågan att förstå och förmågan att producera går hand i hand och elevernas språkliga färdigheter utvidgas från ett vardagligt och situationsnära språkbruk till ett språkbruk som förutsätter begreppsligt tänkande inom olika kunskapsområden. Eleverna ska få färdigheter att ge språkligt uttryck åt iakttagelser och företeelser och sina personliga tankar, känslor och åsikter på ett för situationen lämpligt sätt. I undervisningen ska de språk som eleverna behärskar värdesättas och utnyttjas.

Undervisningen eftersträvar att utveckla elevernas multilitteracitet. De ska kunna söka och hantera information samt förstå, producera, bedöma och analysera olika slags mångsidiga, exempelvis muntliga och skriftliga texter i daglig kommunikation, i skolarbetet och i samhället. Eleverna sporrar genom undervisningen att förstå hur det svenska språket och litteraturen samt övrig kultur har en betydelse för ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle. Undervisningen stödjer eleverna att kritiskt granska och bryta ner hierarkier mellan språk och kulturer. Samtidigt blir eleverna medvetna om det svenska språkets ställning som nationalspråk i det finländska samhället och får kännedom om svenskans relation till de nordiska grannspråken.

Istället för undervisning i modersmål och litteratur enligt skolans undervisningsspråk kan invandrare få undervisning helt eller delvis i finska eller svenska enligt den lärokurs som är särskilt avsedd för invandrare. När en elev studerar enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur bedöms framstegen och prestationerna i förhållande till målen och kriterierna för denna lärokurs.

En elevs behov av lärokursen svenska som andraspråk och litteratur fastställs gemensamt av de lärare som undervisar eleven. Elevens vårdnadshavare

fattar beslut om valet av lärokurs. Undervisningen ska ordnas enligt barnets bästa, ålder och förutsättningar. Vid valet av lärokurs är det viktigt att eleven får undervisning enligt den mest lämpliga lärokursen. Skolan förklarar för elevens vårdnadshavare behovet av lärokursen svenska som andraspråk och litteratur och klargör vilken lärokurs som är mest ändamålsenlig för eleven och vilka konsekvenser valet av lärokurs har för fortsatta studier.

Vid valet av lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är det mest centrala elevens utveckling av språkkunskaper i svenska inom olika delområden. Då behovet av lärokursen kartläggs ska också följande eventualiteter tas i betraktande:

En elev kan studera enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur då

eleven behöver stärka sina kunskaper i svenska,

eller elevens kunskaper i svenska ännu inte räcker till för studier enligt lärokursen svenska och litteratur.

En elev studerar enligt lärokursen svenska och litteratur då

eleven har nått kunskaper i svenska inom de olika delområdena och enligt de mål som ställs för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur.

Utgångspunkten för lärokursen är den språkliga lärsituationen hos en elev som lär sig ett andraspråk: eleven lär sig svenska i en svenskspråkig miljö och utvecklar en mångsidig språkkunskap i svenska vilken kompletteras av kunskaper i övriga språk.

Ändamålsenligheten med lärokursen följs upp och utvärderas. Särskilt viktigt är det att i samband med övergångsskedena inom undervisningen säkerställa att lärokursen är lämplig, till exempel vid övergången till årskurs tre och sju. Målet är att eleven övergår från att studera lärokursen svenska som andraspråk och litteratur till att studera lärokursen svenska och litteratur, när denna uppnått tillräckliga kunskaper i svenska inom språkets olika delområden och i det allmänna språket för olika kunskapsområden. Byte av lärokurs rekommenderas när det inte finns betydande brister i elevens språkkunskaper i svenska inom olika delområden. I övergången till lärokursen svenska och litteratur kan sam- och kompanjonundervisning användas som stöd.

Om en elev flyttat till Finland mitt i den grundläggande utbildningen är det viktigt att ta hänsyn till elevens språkkunskaper och tidigare kunskaper och färdigheter, samt att stöda integreringen, då målsättningarna och innehållet i undervisningen fastställs.

En elev som studerar enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur bedöms enligt framsteg och prestationer mot mål och kriterier för denna lärokurs. Undervisningen läggs upp utgående från elevens behov att lära sig och det skede av språkutvecklingen eleven befinner sig i. Det är viktigt att eleven tar del av samma textgenrer som de övriga eleverna i samma årskurs. Olika lärmiljöer som stödjer mångsidig utveckling av språkkunskaperna ska målinriktat användas i undervisningen, både i skolan och utanför skolan. Undervisningen kan även anordnas som sam- eller kompanjonsundervisning.

En elev som har svårigheter att delta i undervisningen eller klara av sina studier har som stöd för lärande och skolgång rätt att få gruppsspecifika stödformer enligt 20 b § 2 mom. och elevspecifika stödåtgärder enligt 20 c § 2 mom i lagen om grundläggande utbildning. Språkkunskaperna inom de olika kunskapsområdena stärks särskilt med hjälp av stödundervisning i undervisningsspråket.

Undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur görs i kontinuerligt samarbete med lärarna för lärokursen svenska och litteratur och med lärare för andra lärokurser i modersmål och litteratur. Undervisningen i svenska som andraspråk ska i samarbete med hemmen, undervisningen i det egna modersmålet och de övriga läroämnena hjälpa eleverna att bygga upp sina språkliga och kulturella identiteter i ett mångkulturellt och mångmedialt samhälle. Språkliga identiteter byggs upp genom flerspråkighet. Enligt 17 § i Finlands grundlag har alla språkgrupper rätt att bevara och utveckla sitt eget språk och sin kultur.

I kapitel 10.5 Frågor som avgörs på lokal nivå, beskrivs frågor som avgörs på lokal nivå när det gäller hur lärokursen i svenska som andraspråk och litteratur ska ordnas.

Årskurs 1-2

Lärokursens uppdrag i årskurs 1–2

I **årskurserna 1–2** ligger undervisningens tyngdpunkt i att skapa en grund för elevernas svenska språk och läs- och skrivfärdigheter samt i att utveckla elevernas studie- och kommunikationsfärdigheter. Undervisningens uppdrag är att väcka elevernas intresse för språk, uttryckssätt och för att tolka och producera olika slags texter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom

lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inläringen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Delområden inom mångsidig kompetens i åk 1–2

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Mål	Innehåll	Bedömning
Att kommunicera	Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Undervisningens innehåll ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. Innehållet formas till helheter för de olika årskurserna.	Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas.
M1 uppmuntra eleven att använda sina kommunikations- och samarbetsfärdigheter i olika kommunikationssituationer i skolan och i vardagen samt stärka förmågan att lyssna och förstå det som sägs (I1) (K2, K4)	Om en elev flyttat till Finland mitt i den grundläggande utbildningen är det viktigt att ta hänsyn till elevens språkkunskaper och tidigare kunskaper och färdigheter, samt att stöda integreringen, då målsättningarna och innehållet i undervisningen fastställs.	Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats.
M2 träna och uppmuntra eleven att berätta om sina tankar och känslor och att diskutera olika ämnen samt stärka ordförrådet och de uttryckssätt som behövs för det (I1) (K1, K2, K7)	I1 Att kommunicera Eleverna tränar artigt språkbruk, att fråga, svara, begära, berätta, uttrycka åsikter och berätta om sina känslor i olika situationer i vardagen och i skolan. Eleverna övar sig på att lägga märke till hur språket fungerar i olika situationer: artighetsfraser, åsikts- och känslouttryck, frågeformulering samt att ange nutid och förfluten tid i berättelser. Eleverna tränar uttal, hörförståelse och att lyssna och lära sig av andra. Roll- och teaterlekar samt andra interaktiva övningar utnyttjas i samband med att sagor, berättelser, ramsor och faktatexter behandlas i undervisningen.	Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena.
M3 uppmuntra eleven att utveckla sitt mod att uttrycka sig språkligt och kroppsligt samt stärka elevens fantasiförmåga genom att uppmuntra eleven att delta och uttrycka sig mångsidigt, även med hjälp av drama (I1) (K1, K2, K7)		Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.
Att tolka texter		Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på läroprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande
M4 motivera och handleda eleven att lära sig läsa och utveckla sitt ord- och begreppsförråd (I2) (K1, K2, K4)	I2 Att tolka texter Elevernas läsfärdigheter och läsförståelse främjas genom användning av begreppen text, bild, rubrik, stycke, mening, punkt, ord, stavelse, bokstav och fonem. Eleverna tränar att läsa gemensamt och individuellt valda skönlitterära texter och faktatexter, undersöker vad de	• framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet • framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset • framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord • framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt
M5 uppmuntra eleven att läsa och diskutera texter och litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna (I2) (K2, K4)		

Att producera texter	betyder och hur de är uppbyggda samt kopplar det lästa till de egna erfarenheterna och delar med sig av sina läsoplevelser. Eleverna arbetar bland annat med bilder, barnlitteratur och enkla fakta- och medietexter. Eleverna bekantar sig med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och miljö i synnerhet i berättande och beskrivande texter. Eleverna tränar lässtrategier, vidgar ordförrådet och uttrycksförmågan och lär sig att känna igen berättelsens grundelement (huvudperson, plats, tid och händelseförlopp).	då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.
M6 handleda eleven att träna produktion av olika textgenrer och att behärska de ord och språkstrukturer som behövs i dem (I3) (K2, K4)		
M7 handleda eleven att träna att skriva för hand och att använda tangentbord samt att planera och producera texter (I3) (K5, K5)		
M8 uppmuntra eleven att träna grunderna i rättstavning ((I3) (K1, K4, K5)		
Att förstå språk, litteratur och kultur	I3 Att producera texter Eleverna bekantar sig med olika textgenrer och deras typiska drag, såsom ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer. Eleverna övar sig på att producera olika slags skrivna och talade texter både individuellt och tillsammans med andra. Skrivfärdigheterna tränas både för hand och på tangentbord.	Bedömningsskala Läroämnet bedöms som helhet enligt skalan målen har uppnåtts/ målen har inte uppnåtts . I läroämnets delområden läsning och skrivning ges mer detaljerad respons enligt följande bedömningsskala: Målen har uppnåtts Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och –färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
M9 motivera eleven att utveckla sin språkmedvetenhet genom att iaktta olika varianter av talspråk i den närmaste omgivningen och hjälpa eleven att märka att det egna språkbruket kan påverka andras språkliga beteende ((I4) (K4, K6, K7)	I4 Att förstå språk, litteratur och kultur Eleverna reflekterar över språkets och kulturens betydelser i olika kommunikationssituationer i skolan samt i olika texter som eleverna hör eller läser. Eleverna tränas att ge akt på olika språk och talspråkliga varianter i skolan, i medier och på fritiden. Eleverna övar sig att använda språkliga begrepp för att förstå hur en diskussion fungerar. Eleverna söker litteratur som intresserar och bekantar sig med berättelser, lekar och festtraditioner inom olika kulturer.	
M10 motivera eleven att lyssna på och läsa litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna och handleda eleven att välja litteratur som intresserar samt lära eleven använda biblioteket och bli bekant med barnkultur (I4) (K2, K4)	I5 Att använda språket som stöd för allt lärande Eleverna ges modeller för olika språksituationer som har	

M11 handleda eleven att känna igen och uppskatta olika språk och kulturer i sin miljö och att kunna sätta sig in i olika människors situationer och livsskeden (I4) (K2)	med skolan och lärandet att göra och de får bekanta sig med texter i olika läroämnen. Eleverna genomför enkla uppgifter i informationssökning med koppling till olika läroämnen, både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna observerar sin omgivning, tolkar bilder och skriva texter samt tränar att förmedla information genom att berätta. Eleverna övar sig att använda digitala verktyg för att skaffa information, för att lära sig och för att utvärdera sitt lärande. Elevens kunskaper i det egna modersmålet används som stöd för lärandet.	
Att använda språket som stöd för allt lärande		
M12 hjälpa eleven att utveckla en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, skriva och lära sig språk (I5) (K1, K2, K4)		
M13 handleda eleven att utveckla sina språkfärdigheter i olika läroämnen och att studera i skolan viktiga textgenrer och genretypiska drag (I5) (K1, K2, K4)		
M14 handleda eleven att observera sitt eget språkbruk och att utvärdera sitt eget språklärande		

Finska, A-lärokursen

Läroämnets uppdrag

Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Språket är närvarande i all verksamhet i skolan och alla lärare är språklärare. Språkstudierna främjar utvecklingen av tankeförmågan. De ger underlag för att forma en flerspråkig och mångkulturell identitet och värdesätta den. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Språkundervisningen ger goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet.

Undervisningen i det andra inhemska språket är en del av språkpedagogiken och fostran till språkmedvetenhet. Den ska väcka elevernas intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen och uppmuntra dem att kommunicera i autentiska språkmiljöer. Eleverna ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Jämställdheten i språkval och språkstudier förstärks genom att man på varierande och intressanta sätt informerar om valmöjligheter i språken, genom att man uppmuntrar eleverna att oberoende av kön fatta beslut om språkval utgående från sina individuella intressen, genom att man behandlar teman mångsidigt och ur olika synvinklar och genom att man använder omväxlande och praktiska arbetsmetoder.

Studierna i det andra inhemska språket ska förbereda eleverna för planmässigt och kreativt arbete i olika sammansättningar. Eleverna och elevgrupperna ska också ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera med finskspråkiga elever och grupper. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevernas kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan.

Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem. Eleverna ska ges möjlighet att studera i egen takt och vid behov få stöd för sitt lärande. Undervisningen ska ordnas så att också elever som avancerar snabbare eller kan språket sedan tidigare kan göra framsteg.

Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna ska väljas med hänsyn till barnens och de ungas intressen. Undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och med de språk som eleverna använder på fritiden. Eleverna ska uppmuntras att söka information på de språk som de behärskar.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnena. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnena samarbetar.

Årskurs 1–2

Läroämnets uppdrag i årskurs 1–2

Det andra inhemska språket

Det särskilda uppdraget i undervisningen i det andra inhemska språket i årskurserna 1–2 är att hos eleverna väcka en positiv attityd till att lära sig finska samt att stärka elevernas tro på sin egen förmåga att lära sig språk och att modigt använda det de kan på det andra språket.

Undervisningen ska väcka elevernas nyfikenhet för språk och stödja deras förmåga att iaktta och använda sig av de språkliga och kulturella intryck som de får från omgivningen. Undervisningen ska ge eleverna mångsidiga upplevelser av det finska språket och den finska kulturen.

I undervisningen ska man betona glädje i lärandet, varierande och aktiverande arbetssätt samt muntlig kommunikation i vardagliga situationer. Teman som behandlas i undervisningen väljs tillsammans med eleverna utgående från deras egna intressen och de behandlas på ett mångsidigt sätt.

Undervisningen kan göras mer övergripande så att eleverna lär sig finska också i samband med undervisningen i andra läroämnen.

Av eleverna förutsätts inga läs- eller skrivkunskaper då undervisningen inleds. Man väcker och ökar efterhand elevernas intresse för det talade och skrivna språket. Så småningom ökar man också elevernas intresse för att läsa och skriva.

I undervisningen i modersmålsinriktad finska får eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sina kunskaper i finska och sin kännedom om särdragen i den finskspråkiga kulturen.

Lärmiljöer och arbetssätt

I valet av arbetssätt ska man ta i beaktande olika slags elever och elever med olika bakgrund samt elevernas ålder och utvecklingsnivå. Arbetssätten ska vara mångsidiga, elevorienterade och engagerande. Utgångspunkten för arbetssätten ska vara att de är konkreta och stöder undersökande lärande. Undervisningen kan göras mer övergripande så att eleverna lär sig finska också i samband med undervisningen i andra läroämnen. Med hjälp av arbetssätten ska man handleda eleverna att kommunicera på många olika sätt och diskutera och fundera tillsammans samt väcka deras nyfikenhet för språk och utveckla deras slutlednings och samarbetsförmåga. Arbetssätten ska kombinera lek, musik, drama, spel och rörelse samt olika sinnen.

Förutom den muntliga kommunikationen ska eleverna också ges möjlighet att bekanta sig med det finska språket och lära sig det genom att iaktta språket i skrift. Eleverna handleds att reflektera över hur de lär sig finska till exempel med hjälp av den europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg och så småningom ta ansvar för sitt eget lärande. Som lärmiljöer i undervisningen kan man utnyttja hela skolan och skolans närmiljö.

Flerspråkigheten, den kulturella mångfalden och språkmedvetenheten ska vara synliga i lärmiljöerna. Det finska språket ska höras och synas i undervisningssituationer och kommunikationssituationer som är bekanta för eleverna. Lärmiljöerna kan anpassas så att de lämpar sig för olika

situationer för språkinläring och ger möjlighet att arbeta på ett mångsidigt sätt både i grupp och självständigt. Lärmiljöerna planeras tillsammans med eleverna. Lärmiljöerna ska stödja elevens naturliga nyfikenhet, lust att pröva på nya saker samt lekfullhet och fantasi så att eleven från början vågar använda även det lilla hen kan på det nya språket. Lärmiljöerna ska stärka utvecklingen av barnens multilitteracitet genom att man i undervisningen använder till exempel bilder, rörelse, ljud och olika didaktiska verktyg. I undervisningen ska man erbjuda eleverna möjlighet att bekanta sig med det finska språket och kulturen som hör till språket med hjälp av olika lärmiljöer och i mån av möjlighet genom att till exempel via digitala hjälpmedel ha kontakt med andra som talar finska.

Handledning, differentiering och stöd i A1 lärokursen i finska i årskurs 1-2

Eleverna ska i undervisningen uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar, stärkande av färdigheter för språkstudier och aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet stöder utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna erbjuds möjligheter att bekanta sig med andra språk som skolan erbjuder. Eleverna ska få mångsidig information om betydelsen av att kunna språk och de ska uppmuntras att studera många olika språk. Undervisningen ska ordnas så att den tar i beaktande elevernas olika utgångslägen och undervisningen ska vid behov differentieras. Eleverna har rätt att vid behov få stöd för sitt lärande. Det ska finnas särskilt vägande skäl för att en elev befrias från språkstudierna och bedömningen ska göras individuellt för varje elev. I kapitel 7 i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 föreskrivs om stöd för lärande och skolgång. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan finska från tidigare. Eleverna handleds att finna material som intresserar dem och som främjar lärandet, till exempel på nätet eller biblioteket.

Årskurs 1

Mål för undervisningen	Mål för lärandet	Innehåll	Bedömning
<i>Kulturell mångfald och språkmedvetenhet</i>		Undervisningen är flexibel: språkdusch i samband med andra ämnen eller som enskilda lektioner eller pass. Gruppen kan vara en blandgrupp tillsammans med nybörjare. Detta måste beaktas. Tyngden ligger på en tillåtande inställning till och respekt för olika kunskapsnivåer i finska. Undervisningen byggs upp av lek, sång, spel, ramsor, berättelser, bilder, hörförståelse, och drama i fokus. De kommunikativa färdigheterna betonas. Färdiga, inövade fraser, skall betonas framom enskilda ord, t.ex : Ota koppi! Tulkaa leikkimään! Ole hyvä!, Hyvää huomenta! Tänään on maanantai. Eleverna får lyssna till finska texter, dialoger, sånger etc. och använder bekanta ord i korta dialoger. Så småningom introduceras även skrivna texter. Den finska kulturens och språkets	Bedömning av elevens lärande i A1-lärokursen i finska i årskurserna 1–2 Syftet med bedömningen under läsåret är i första hand att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna en möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. För att studierna ska framskrida är det viktigt att läraren ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Eleverna övar även sina kunskaper i själv- och kamratbedömning som en del av språkstudierna. Bedömningsskala årskurs 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och -färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och -färdigheter.
M1 Eleven bekantar sig med olika språk och kulturer. Eleven handleds att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk. Handleda eleven att känna igen finskans särdrag. (I1, K1, K2, K5, K7)	Eleven lär sig iaktta olika språk och kulturer i sin vardag. Eleven lär sig vad som kännetecknar finskan. (används inte som grund för bedömning)		
M2 Eleven värdesätter sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund. (I1, K1, K2)	Eleven lär sig känna stolthet över sina egna språk och uppskatta andra språk och kulturer.		
<i>Färdigheter för språkstudier</i>			
M3 Eleven erbjuds möjlighet att använda båda sina språk i samarbete med andra. (I2, K2, K6)	Eleven lär sig samarbeta.		
M4 Uppmuntra eleven att göra iakttagelser om språkbruket i både finska och svenska. Eleven lär sig härleda betydelsen av ord och uttryck och att använda dem. (I2, K1, K4, K5)	Eleven lär sig gissa betydelsen av nya ord. (används inte som grund för bedömning)		
<i>Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera</i>			
M6 Uppmuntra eleven att använda språket mångsidigt i olika kommunikationssituationer. (I3, K1, K2, K4, K6, K7)	Eleven lär sig använda finska i bekanta, inövade situationer i par.		

Mål för undervisningen	Mål för lärandet	Innehåll	Bedömning
M7 Handleda eleven att använda non- verbala verktyg för att förstå och blir förstådd även i svåra kontexter. (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig använda t.ex. gester, miner och digitala verktyg som hjälp i vardagen. Eleven lär sig visa om hen förstått sin partner.	särdrag viktiga, t.ex. att uppmärksamma Kalevala- dagen, aktuella händelser. Öva finska i autentisk miljö, t.ex. sjunga, rabbla ramsor för skolans finskspråkiga personal. Lekfull uttalsträning. Följande teman rekommenderas: •Hälsningsfraser •Presentera sig själv och sin familj •Räkneord: 0-10 •Färger •Skolsaker •Kläder •Djur •Färger •Skolsaker •Kläder •Djur •Veckodagar •Väder •Mat •Kroppsdelar Stoffet presenteras med eleven som utgångspunkt. På åk 1 behandlas stoffet mer allmänt och på åk 2 sker en fördjupning.	Delvis: Eleven övar grundkunskaper och -färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen
M8 Handleda eleven att anpassa sitt språk enligt sammanhanget. (I3, K2, K4, K6, K7)	Eleven lär sig använda vanliga artighetsfraser.		
M9 Handleda eleven att utveckla sina kunskaper i finska i olika slags situationer. Uppmuntra eleven att bekanta sig med olika slags åldersenliga texter. (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig förstå vanliga ord och uttryck som hen hör och ser.		
<i>Växande språkkunskap, förmåga att producera texter</i>			
M10 Erbjud eleven rikliga möjligheter att använda finska (framför allt i tal). (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig använda de vanligaste orden och uttrycken och uttala dem.		

Årskurs 2

Mål för undervisningen	Mål för lärandet	Innehåll	Bedömning
<i>Kulturell mångfald och språkmedvetenhet</i>			
M1 Eleven bekantar sig med olika språk och kulturer. Eleven handleds att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk. Handleda eleven att känna igen finskans särdrag. (I1, K1, K2, K5, K7)	Eleven lär sig iaktta olika språk och kulturer i sin vardag. Eleven lär sig vad som kännetecknar finskan. (används inte som grund för bedömning)	Undervisningen är flexibel: språkdusch i samband med andra ämnen eller som enskilda lektioner eller pass. Gruppen kan vara en blandgrupp tillsammans med nybörjare. Detta måste beaktas.	Bedömning av elevens lärande i A1- lärokursen i finska i årskurserna 1–2 Syftet med bedömningen under läsåret är i första hand att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna en möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. För att studierna ska framskrida är det viktigt att läraren ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Eleverna övar även sina kunskaper i själv- och kamratbedömning som en del av språkstudierna.
M2 Eleven värdesätter sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund. (I1, K1, K2)	Eleven lär sig känna stolthet över sina egna språk och uppskatta andra språk och kulturer.	Tyngden ligger på en tillåtande inställning till och respekt för olika kunsköapsnivåer i finska.	
<i>Färdigheter för språkstudier</i>			
M3 Eleven erbjuds möjlighet att använda båda sina språk i samarbete med andra. (I2, K2, K6)	Eleven lär sig samarbeta.	Undervisningen byggs upp av lek, sång, spel, ramsor, berättelser, bilder, hörförståelse, och drama i fokus. De kommunikativa färdigheterna betonas.	Bedömningsskala årskurs 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och -färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda
M4 Uppmuntra eleven att göra iakttagelser om språkbruket i både finska och svenska. Eleven lär sig härleda betydelsen av ord och uttryck och att använda dem. (I2, K1, K4, K5)	Eleven lär sig gissa betydelsen av nya ord. (används inte som grund för bedömning)	Färdiga, inövade fraser, skall betonas framom enskilda ord, t.ex : Ota koppi! Tulkaa leikkimään! Ole hyvä!, Hyvää huomenta! Tänään on maanantai.	
M5 Eleven blir bekant med olika inlärningsstrategier för språk. Eleven övar på att ställa upp egna mål. (I2, K1, K7)	Eleven prövar på olika metoder och lär sig vilken metod som passar hen bäst. Eleven övar på att ställa upp egna mål.	Eleverna får lyssna till finska texter, dialoger, sånger etc. och använder bekanta ord i korta dialoger. Så	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet	Innehåll	Bedömning
<i>Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera</i>		småningom introduceras även skrivna texter. Den finska kulturens och språkets särdrag viktiga, t.ex. att uppmärksamma Kalevala- dagen, aktuella händelser. Öva finska i autentisk miljö, t.ex. sjunga, rabbla ramsor för skolans finskspråkiga personal. Lekfull uttalsträning. Följande teman rekommenderas: •Hälsningsfraser •Presentera sig själv och sin familj •Räkneord 0-20 •Färger •Skolsaker •Kläder •Djur •Färger •Skolsaker •Kläder	grundkunskaper och -färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och -färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen
M6 Uppmuntra eleven att använda språket mångsidigt i olika kommunikationssituationer. (I3, K1, K2, K4, K6, K7)	Eleven lär sig använda finska i bekanta, inövade situationer i par.		
M7 Handleda eleven att använda non- verbala verktyg för att förstå och blir förstådd även i svåra kontexter. (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig använda t.ex. gester, miner och digitala verktyg som hjälp i vardagen. Eleven lär sig visa om hen förstått sin partner.		
M8 Handleda eleven att anpassa sitt språk enligt sammanhanget. (I3, K2, K4, K6, K7)	Eleven lär sig använda vanliga artighetsfraser.		
M9 Handleda eleven att utveckla sina kunskaper i finska i olika slags situationer. Uppmuntra eleven att bekanta sig med olika slags åldersenliga texter. (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig förstå vanliga ord och uttryck som hen hör och ser.		
<i>Växande språkkunskap, förmåga att producera texter</i>			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet	Innehåll	Bedömning
M10 Erbjud eleven rikliga möjligheter att använda finska (framför allt i tal). (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig använda de vanligaste orden och uttrycken och uttala dem.	•Djur •Veckodagar •Väder •Mat •Kroppsdelar Stoffet presenteras med eleven som utgångspunkt. På åk 1 behandlas stoffet mer allmänt och på åk 2 sker en fördjupning.	

Finska, modersmålsinriktad A-lärokurs

Årskurs 1–2

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 1-2

I valet av arbetssätt ska man ta i beaktande olika slags elever och elever med olika bakgrund samt elevernas ålder och utvecklingsnivå. Arbetssätten ska vara mångsidiga, elevorienterade och engagerande. Utgångspunkten för arbetssätten ska vara att de är konkreta och stöder undersökande lärande. Undervisningen kan göras mer övergripande så att eleverna utvecklar sina kunskaper i både finska och svenska också i samband med undervisningen i andra läroämnen. Elevernas tvåspråkiga bakgrund ska beaktas i undervisningen.

Arbetssätten ska vara mångsidiga för att uppmuntra eleverna att kommunicera på många olika sätt och diskutera och fundera tillsammans samt för att väcka deras nyfikenhet för språk och utveckla deras slutlednings- och samarbetsförmåga. Arbetssätten ska kombinera lek, musik, drama, spel och rörelse samt olika sinnen. Förutom den muntliga kommunikationen ska eleverna också ges möjlighet att utveckla sina färdigheter i finska samt så småningom bekanta sig med finska i skrift. Eleverna handleds att reflektera över hur de lär sig finska till exempel med hjälp av den europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg och att så småningom ta ansvar för sitt eget lärande.

Som lärmiljöer i undervisningen kan man utnyttja hela skolan och skolans närmiljö. Flerspråkigheten, den kulturella mångfalden och språkmedvetenheten ska vara synliga i lärmiljöerna. Det finska språket ska användas och synas i undervisningssituationer och kommunikationssituationer. Lärmiljöerna kan anpassas så att de lämpar sig för olika situationer för språkinläring och ger möjlighet att arbeta på ett mångsidigt sätt både i grupp och självständigt. Lärmiljöerna planeras tillsammans med eleverna. Lärmiljöerna ska stöda elevens naturliga nyfikenhet, lust att pröva på nya saker samt lekfullhet och fantasi. Lärmiljöerna ska stärka utvecklingen av barnens multilitteracitet genom att man i undervisningen använder till exempel bilder, rörelse, ljud och olika didaktiska verktyg. I undervisningen ska man med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund och dubbla kulturidentitet erbjuda eleverna möjlighet att utveckla sitt språk och sin förståelse av den finska kulturen med hjälp av olika lärmiljöer.

Handledning, differentiering och stöd i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 1-2

Eleverna ska i undervisningen uppmuntras att mångsidigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar, stärkande av färdigheter för språkstudier och aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet stöder utvecklingen av de språkkunskaper eleverna redan har. Eleverna erbjuds möjligheter att bekanta sig med andra språk som skolan erbjuder. Eleverna ska få mångsidig information om betydelsen av att kunna språk och de ska uppmuntras att studera många olika språk.

Undervisningen ska ordnas så att den tar i beaktande elevernas olika utgångslägen och undervisningen ska vid behov differentieras. Eleverna har rätt att vid behov få stöd för sitt lärande. Det ska finnas särskilt vägande skäl för att en elev befrias från språkstudierna och bedömningen ska göras individuellt för varje elev. I kapitel 7 i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 föreskrivs om stöd för lärande och skolgång. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan finska från tidigare. Eleverna handleds att finna material som intresserar dem och som främjar lärandet, till exempel på nätet eller biblioteket.

Årskurs 1

Mål för undervisningen	Mål för lärandet	Innehåll	Bedömning
<i>Kulturell mångfald och språkmedvetenhet</i>		Undervisningen är flexibel: språkdusch i samband med andra ämnen eller som enskilda lektioner eller pass. Gruppen kan vara en blandgrupp tillsammans med nybörjare. Detta måste beaktas. Tyngden ligger på en tillåtande inställning till och respekt för olika kunskapsnivåer i finska. Undervisningen byggs upp av lek, sång, spel, ramsor, berättelser, bilder, hörförståelse, texter, drama, rollspel och sagor. Vikt läggs på kommunikativa färdigheter, dialoger och diskussioner i mindre grupper. Eleverna kan öva ord och strukturer med hjälp av digitala hjälpmedel. I åk 1 fokuserar man på det muntliga. Skrivövningar kommer med i åk 2. Den finska kulturens och språkets särdrag är viktiga, t.ex. Kalevala-dagen, Aleksis Kivi-dagen, aktuella händelser och traditioner enligt gruppens intressen. Uppmärksamma eleverna på skillnaderna mellan vårdad finska och vardagsfinska.	Bedömning av elevens lärande i A1- lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurserna 1–2 Syftet med bedömningen under läsåret är i första hand att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna en möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. För att studierna ska framskrida är det viktigt att läraren ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Eleverna övar även sina kunskaper i själv- och kamratbedömning som en del av språkstudierna. Bedömningsskala årskurs 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och -färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda
M1 Eleven bekantar sig med olika språk och kulturer. Eleven handleds att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk. Handleda eleven att känna igen finskans särdrag. (I1, K1, K2, K5, K7)	Eleven lär sig iaktta olika språk och kulturer i sin vardag. Eleven lär sig vad som kännetecknar finskan. (används inte som grund för bedömning)		
M2 Eleven värdesätter sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund. (I1, K1, K2)	Eleven lär sig känna stolthet över sina egna språk.		
<i>Färdigheter för språkstudier</i>			
M3 Eleven erbjuds möjlighet att använda båda sina språk i samarbete med andra. (I2, K2, K6)	Eleven lär sig samarbeta.		
M4 Uppmuntra eleven att göra iakttagelser om språkbruket i både finska och svenska. Eleven lär sig härleda betydelsen av ord och uttryck och att använda dem. (I2, K1, K4, K5)	Eleven lär sig att upptäcka och se sammanhang mellan finska och svenska. Eleven kopplar ihop nya ord med tidigare kunskap. (används inte som grund för bedömning)		
M5 Eleven blir bekant med olika inlärningsstrategier för språk. Eleven övar på att ställa upp egna mål. (I2, K1, K7)	Eleven prövar på olika metoder och lär sig vilken metod som passar hen bäst. Eleven övar på att ställa upp egna mål.		

Mål för undervisningen	Mål för lärandet	Innehåll	Bedömning
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		Följande teman rekommenderas: •hälsningsfraser, •presentera sig själv och sin familj •Räkneord: 0-20 (åk 1) •Färger •Skolsaker •Kläder •Djur •Veckodagar och dygnets delar: aamu, päivä, ilta, yö , aamupäivä, iltapäivä •Väder Mat •Kroppsdelar •Finska kulturen •Egna erfarenheter Stoffet presenteras med eleven som utgångspunkt och med beaktande av elevens två-eller flerspråkiga bakgrund. På åk 1 behandlas stoffet mer allmänt och på åk 2 sker en fördjupning.	grundkunskaper och -färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och -färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
M6 Uppmuntra eleven att använda språket mångsidigt i olika kommunikationssituationer. (I3, K1, K2, K4, K6, K7)	Eleven lär sig använda finska i olika situationer i vardagen		
M7 Handleda eleven att använda non- verbala verktyg för att förstå och blir förstådd även i svåra kontexter. (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig använda t.ex. gester, miner och digitala verktyg som hjälp i vardagen.		
M8 Handleda eleven att anpassa sitt språk enligt sammanhanget. (I3, K2, K4, K6, K7)	Eleven lär sig använda en naturlig finska i olika sammanhang i vardagen, t.ex. med kamrater, äldre personer eller i affären.		
M9 Handleda eleven att utveckla sina kunskaper i finska i olika slags situationer. Uppmuntra eleven att bekanta sig med olika slags åldersenliga texter. (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig muntligt återberätta händelser och texter.		
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M10 Erbjud eleven rikliga möjligheter att använda finska (framför allt i tal). (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig använda sin finska i olika situationer.		

Årskurs 2

Mål för undervisningen	Mål för lärandet	Innehåll	Bedömning
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		Undervisningen är flexibel: språkdusch i samband med andra ämnen eller som enskilda lektioner eller pass. Gruppen kan vara en blandgrupp tillsammans med nybörjare. Detta måste beaktas. <	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet	Innehåll	Bedömning
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		och vardagsfinska. Följande teman rekommenderas: •hälsningsfraser, •presentera sig själv och sin familj •Räkneord: 0–100 (åk 2) •Färger •Skolsaker •Kläder •Djur •Veckodagar och dygnets delar: aamu, päivä, ilta, yö , aamupäivä, iltapäivä •Väder Mat •Kroppsdelar •Finska kulturen •Egna erfarenheter Stoffet presenteras med eleven som utgångspunkt och med beaktande av elevens två-eller flerspråkiga bakgrund. På åk 1 behandlas stoffet mer allmänt och på åk 2 sker en fördjupning.	Bra: Eleven har goda grundkunskaper och -färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och -färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och -färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
M6 Uppmuntra eleven att använda språket mångsidigt i olika kommunikationssituationer. (I3, K1, K2, K4, K6, K7)	Eleven lär sig använda finska i olika situationer i vardagen		
M7 Handleda eleven att använda non- verbala verktyg för att förstå och blir förstådd även i svåra kontexter. (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig använda t.ex. gester, miner och digitala verktyg som hjälp i vardagen.		
M8 Handleda eleven att anpassa sitt språk enligt sammanhanget. (I3, K2, K4, K6, K7)	Eleven lär sig använda en naturlig finska i olika sammanhang i vardagen, t.ex. med kamrater, äldre personer eller i affären.		
M9 Handleda eleven att utveckla sina kunskaper i finska i olika slags situationer. Uppmuntra eleven att bekanta sig med olika slags åldersenliga texter. (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig muntligt återberätta händelser och texter.		
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M10 Erbjud eleven rikliga möjligheter att använda finska (framför allt i tal). (I3, K1, K2, K3, K4, K5, K7)	Eleven lär sig använda sin finska i olika situationer.		

Matematik

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i undervisningen i matematik är att utveckla ett logiskt, exakt och kreativt matematisk tänkande hos eleverna. Undervisningen ska lägga grund för förståelsen av matematiska begrepp och strukturer samt utveckla elevernas förmåga att behandla information och lösa problem. På grund av matematikens kumulativa natur ska undervisningen framskrida systematiskt. Konkreta och laborativa inslag är centrala i undervisningen och studierna i matematik. Lärandet stöds med hjälp av informations- och kommunikationsteknik.

Undervisningen i matematik ska stödja eleverna att utveckla en positiv attityd till matematik och en positiv bild av sig själva som elever i matematik. Den ska också utveckla elevernas förmåga att kommunicera, interagera och samarbeta. Undervisningen i matematik ska vara målinriktad och långsiktig och stödja eleverna att själva ta ansvar för sitt lärande.

Undervisningen ska handleda eleverna att förstå nyttan av matematik i sitt eget liv och i ett bredare samhällsperspektiv. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att använda och tillämpa matematik på ett mångsidigt sätt.

Årskurs 1–2

Läroämnets uppdrag i årskurs 1–2

I årskurserna 1–2 ska eleverna i undervisningen i matematik erbjudas mångsidiga upplevelser för att tillägna sig matematiska begrepp och strukturer. Olika sinnen ska utnyttjas i undervisningen. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att uttrycka matematiska tankar med konkreta hjälpmedel, muntligt, skriftligt och genom att rita och tolka bilder. Undervisningen i matematik ska lägga en stabil grund för förståelse av talbegreppet och tiosystemet samt för räknefärdigheter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i matematik i årskurs 1–2

Undervisningen ska utgå från bekanta ämnen och problem som intresserar eleverna. Målet är att skapa en lärmiljö där eleverna studerar matematik aktivt och med olika hjälpmedel. Varierande arbetssätt används i undervisningen. Eleverna får vänja sig vid att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Pedagogiskt ledda lekar och spel är ett viktigt arbetssätt. Digitala verktyg används i undervisningen och studierna.

Handledning, differentiering och stöd i matematik i årskurs 1–2

Vid skolstarten ska man klargöra vad eleverna redan kan och vilka skillnader det finns i deras kunskaper. Eftersom matematik är ett kumulativt läroämne, är det nödvändigt att behärska grundläggande matematiska begrepp och färdigheter för att kunna lära sig nya saker. Eleverna ska erbjudas stöd både för att komplettera bristfälliga kunskaper och färdigheter och för att tillägna sig nytt innehåll. Man ska reservera tillräckligt mycket tid och stödja lärandet systematiskt för att utveckla matematiklärandet och elevernas förmåga att ta till sig ny kunskap. Utvecklingen av elevernas kunskaper och färdigheter i matematik ska följas upp kontinuerligt. Stödet ska ge dem möjlighet att utveckla sina färdigheter och samtidigt känna glädje över att lära sig och att kunna. Eleverna ska erbjudas lämpliga hjälpmedel som stöd för lärandet samt möjligheter att själva komma till insikt och förstå. Eleverna ska ges möjlighet att öva tillräckligt.

Elever som behöver mera utmaningar ska erbjudas möjlighet att fördjupa förståelsen för innehållet i årskurserna 1–2. Uppgifterna kan till exempel omfatta egenskaperna hos naturliga tal, olika talföljder, geometri, kreativ problemlösning och mera krävande tillämpningar av grundläggande räkneoperationer.

Årskurs 1

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 stödja elevens iver och intresse för matematik samt utvecklingen av en positiv självbild och ett gott självförtroende (I1–4) (K1,3,5)	I1 Matematiskt tänkande Eleverna erbjuds möjligheter att finna likheter, skillnader och mönster. De jämför, klassificerar och ordnar samt observerar samband mellan orsak och verkan. De övar sig att se matematiska situationer ur olika perspektiv. Eleverna får kunskap om programmeringens grunder genom att skapa stegvisa instruktioner som också testas.	Bedömning av elevens lärande i läroämnet matematik i årskurs 1-2 Under läsåret är den huvudsakliga uppgiften för bedömningen av lärandet att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen av matematiklärandet och responsen ska vara uppmuntrande. Eleverna ska sporras att utnyttja sina styrkor och att träna de färdigheter som behöver utvecklas. Eleverna handleds att själva iaktta hur deras eget lärande framskrider. Elevernas kunskapsnivå och förståelse av matematik kan utredas med hjälp av samtal, konkreta hjälpmedel, figurer eller skriftliga alster. De ska ha möjlighet att visa sina framsteg på olika sätt. Det är viktigt att vid sidan av korrekta lösningar även beakta på vilket sätt och hur obehindrat eleven räknar. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i matematik är följande framsteg i förståelsen av talbegreppet och talföljder framsteg i förståelsen av
M2 handleda eleven att utveckla färdigheten att göra matematiska observationer samt tolka och utnyttja dem i olika situationer (I1–4) (K4)	I2 Tal och räkneoperationer I räkneoperationerna används naturliga tal. Målet är att eleverna behärskar sambandet mellan antal, talnamn och sifferbeteckning. Eleverna breddar sin förståelse av tal genom att räkna, observera och uppskatta antal. Förmågan att se talföljder, att jämföra och ordna tal övas. Eleverna undersöker egenskaper hos tal, såsom jämna tal, multiplar och halvering samt lär sig uppdelningarna av talen 1–10. Eleverna handleds att använda tal på ett ändamålsenligt sätt i olika situationer: uttrycka antal, ordningsföljd och mätresultat samt använda talen i räkneoperationer. Eleverna utforskar principen för tiosystemet	
M3 uppmuntra eleven att framföra sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg (I1–4) (K2,4,5)		
M4 handleda eleven att utveckla förmågan att dra slutsatser och lösa problem (I1–4) (K1,4,6)		
M5 handleda eleven att förstå matematiska begrepp och beteckningar (I1–4) (K1,4)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M6 stödja eleven att utveckla förståelsen av talbegreppet och principen för tiosystemet (I2) (K1,4)	med hjälp av konkreta modeller. Elevernas kunskaper i addition och subtraktion utvecklas först inom talområdet 0–20 och sedan inom talområdet 0–100. Man övar olika huvudräkningsstrategier för att utveckla elevernas räknefärdigheter. Addition och subtraktion konkretiseras med hjälp av tillämpningar i olika situationer. Eleverna lär sig att utnyttja principerna för kommutativitet och associativitet i addition.	tiosystemet - framsteg i hur obehindrat eleven räknar - framsteg i förmågan att klassificera kroppar och figurer - framsteg i förmågan att använda matematik vid problemlösning Vid bedömningen per läroämne beaktas elevens framsteg gällande läroämnets innehåll, färdigheter för arbete samt mångsidig kompetens.
M7 introducera eleven i principerna för de grundläggande räkneoperationerna och deras egenskaper (I2) (K1,4)		
M8 handleda eleven att utveckla flytande grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt att använda olika huvudräkningsstrategier (I2) (K1,4)		
M9 introducera eleven i geometriska former och handleda eleven att uppfatta deras egenskaper (I3) (K1,4,5)	Årskurs 1-2 Eleverna handleds med hjälp av konkreta exempel att förstå begreppet multiplikation och lär sig multiplikationstabellerna för talen 1–5 och 10. Grunden för förståelse av division och sambandet mellan multiplikation och division läggs. Man utnyttjar kommutativitet vid multiplikation och introduceras i associativitet vid multiplikation. Grunden för begreppet bråk läggs genom att dela det hela i lika stora delar.	Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.
M10 handleda eleven att förstå principen för mätning (I3) (K1,4)		
M11 introducera eleven i tabeller och diagram (I4) (K4,5)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M12 lära eleven att skapa stegvisa instruktioner och att följa dem (I1) (K1,2,4,5)	I3 Geometri och mätning Elevernas förmåga att uppfatta den tredimensionella omgivningen och plangeometrin i den utvecklas. Eleverna övar sig att använda riktnings- och lägesbegrepp. Kroppar och plana figurer studeras tillsammans. Eleverna övar sig att känna igen, bygga och rita. De handleds att hitta och nämna egenskaper som också utgör grund för klassificering av kroppar och plana figurer. Eleverna övar och handleds att inse mätningens principer. Man behandlar storheterna längd, massa, volym och tid och övar sig att använda motsvarande måttenheter. De centrala måttenheterna är meter och centimeter, kilogram och gram samt liter och deciliter. Eleverna övar klockslag och tidsenheter. I4 Informationsbehandling och statistik Eleverna lär sig samla och registrera information om intressanta ämnesområden. De utarbetar och tolkar enkla tabeller och stapeldiagram.	Delvis: Eleven övar grundkunskaper och färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. – Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Årskurs 2

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 stödja elevens iver och intresse för matematik samt utvecklingen av en positiv självbild och ett gott självförtroende (I1–4) (K1,3,5)	I1 Matematiskt tänkande Eleverna erbjuds möjligheter att finna likheter, skillnader och mönster. De jämför, klassificerar och ordnar samt observerar samband mellan orsak och verkan. De övar sig att se matematiska situationer ur olika perspektiv. Eleverna får kunskap om programmeringens grunder genom att skapa stegvisa instruktioner som också testas. I2 Tal och räkneoperationer I räkneoperationerna används naturliga tal. Målet är att eleverna behärskar sambandet mellan antal, talnamn och sifferbeteckning. Eleverna breddar sin förståelse av tal genom att räkna, observera och uppskatta antal. Förmågan att se talföljder, att jämföra och ordna tal övas. Eleverna undersöker egenskaper hos tal, såsom jämna tal, multiplar och halvering samt lär sig uppdelningarna av talen 1–10. Eleverna handleds att använda tal på ett ändamålsenligt sätt i olika situationer: uttrycka antal, ordningsföljd och mätresultat samt använda talen i räkneoperationer. Eleverna utforskar principen för tiosystemet med hjälp av konkreta modeller.	Bedömning av elevens lärande i läroämnet matematik i årskurs 1-2 Under läsåret är den huvudsakliga uppgiften för bedömningen av lärandet att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen av matematiklärandet och responsen ska vara uppmuntrande. Eleverna ska spöras att utnyttja sina styrkor och att träna de färdigheter som behöver utvecklas. Eleverna handleds att själva iakttä hur deras eget lärande framskrider. Elevernas kunskapsnivå och förståelse av matematik kan utredas med hjälp av samtal, konkreta hjälpmedel, figurer eller skriftliga alster. De ska ha möjlighet att visa sina framsteg på olika sätt. Det är viktigt att vid sidan av korrekta lösningar även beakta på vilket sätt och hur obehindrat eleven räknar. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i matematik är följande framsteg i förståelsen av talbegreppet och talföljder framsteg i förståelsen av tiosystemet
M2 handleda eleven att utveckla färdigheten att göra matematiska observationer samt tolka och utnyttja dem i olika situationer (I1–4) (K4)		
M3 uppmuntra eleven att framföra sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg (I1–4) (K2,4,5)		
M4 handleda eleven att utveckla förmågan att dra slutsatser och lösa problem (I1–4) (K1,4,6)		
M5 handleda eleven att förstå matematiska begrepp och beteckningar (I1–4) (K1,4)		
M6 stödja eleven att utveckla förståelsen av talbegreppet och principen för tiosystemet (I2) (K1,4)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M7 introducera eleven i principerna för de grundläggande räkneoperationerna och deras egenskaper (I2) (K1,4)	Elevernas kunskaper i addition och subtraktion utvecklas först inom talområdet 0–20 och sedan inom talområdet 0–100. Man övar olika huvudräkningsstrategier för att utveckla elevernas räknefärdigheter. Addition och subtraktion konkretiseras med hjälp av tillämpningar i olika situationer. Eleverna lär sig att utnyttja principerna för kommutativitet och associativitet i addition. Årskurs 1-2 Eleverna handleds med hjälp av konkreta exempel att förstå begreppet multiplikation och lär sig multiplikationstabellerna för talen 1–5 och 10. Grunden för förståelse av division och sambandet mellan multiplikation och division läggs. Man utnyttjar kommutativitet vid multiplikation och introduceras i associativitet vid multiplikation. Grunden för begreppet bråk läggs genom att dela det hela i lika stora delar.	- framsteg i hur obehindrat eleven räknar - framsteg i förmågan att klassificera kroppar och figurer - framsteg i förmågan att använda matematik vid problemlösning Vid bedömningen per läroämne beaktas elevens framsteg gällande läroämnets innehåll, färdigheter för arbete samt mångsidig kompetens. Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –
M8 handleda eleven att utveckla flytande grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt att använda olika huvudräkningsstrategier (I2) (K1,4)		
M9 introducera eleven i geometriska former och handleda eleven att uppfatta deras egenskaper (I3) (K1,4,5)		
M10 handleda eleven att förstå principen för mätning (I3) (K1,4)		
M11 introducera eleven i tabeller och diagram (I4) (K4,5)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M12 lära eleven att skapa stegvisa instruktioner och att följa dem (I1) (K1,2,4,5)	I3 Geometri och mätning Elevernas förmåga att uppfatta den tredimensionella omgivningen och plangeometrin i den utvecklas. Eleverna övar sig att använda riktnings- och lägesbegrepp. Kroppar och plana figurer studeras tillsammans. Eleverna övar sig att känna igen, bygga och rita. De handleds att hitta och nämna egenskaper som också utgör grund för klassificering av kroppar och plana figurer. Eleverna övar och handleds att inse mätningens principer. Man behandlar storheterna längd, massa, volym och tid och övar sig att använda motsvarande måttenheter. De centrala måttenheterna är meter och centimeter, kilogram och gram samt liter och deciliter. Eleverna övar klockslag och tidsenheter. I4 Informationsbehandling och statistik Eleverna lär sig samla och registrera information om intressanta ämnesområden. De utarbetar och tolkar enkla tabeller och stapeldiagram.	färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Lokala preciseringar i innehåll

Åk 1

I1 Matematiskt tänkande

I årskurs 1–2 övar sig eleverna att se matematiska situationer ur olika perspektiv och får kunskap om programmeringens grunder. Addition och subtraktion tillämpas i olika situationer och med konkreta modeller, även genom att uppskatta och jämföra olika tal samt i huvudräkning. Förmågan att se geometrin i vår omgivning tränas genom att känna igen, bygga och rita.

I2 Tal och räkneoperationer

- Talen 0–20.
- Addition och subtraktion (0–20).
 - Additioner är kommutativa.
 - Sambandet mellan addition och subtraktion.
- Positionssystemet: ental, tiotal och hundratal.
- Jämna och udda tal.
- Talens delbarhet

I3 Geometri och mätning

- Bekanta sig med kroppar och plangeometriska figurer.
- Euro
- Klockan: hel och halv timme.
- Principer för mätning. Centimeter, meter.

I4 Informationsbehandling och statistik

- Bekanta sig med diagram.

Åk 2

I1 Matematiskt tänkande

I årskurs 1–2 övar sig eleverna att se matematiska situationer ur olika perspektiv och får kunskap om programmeringens grunder. Addition och subtraktion tillämpas i olika situationer och med konkreta modeller, även genom att uppskatta och jämföra olika tal samt i huvudräkning. Förmågan att se geometrin i vår omgivning tränas genom att känna igen, bygga och rita.

I2 Tal och räkneoperationer

- Talen 0–100.
- Addition och subtraktion (0–100).
- Multiplikation:
 - Tabellerna 2, 3, 4, 5 och 10.
 - Multiplikationen är kommutativ.
- Bekanta sig med division och bråk.
- Bekanta sig med att räkna med uppställning.

I3 Geometri och mätning

- Kroppar och plangeometriska figurer, trianglar, rektanglar, flerhörningar och cirkeln.
- Mätning: centimeter, meter, gram, kilogram, deciliter och liter.

I4 Informationsbehandling och statistik

- Bekanta sig med diagram.

Omgivningslära

Läroämnets uppdrag

I läroämnet omgivningslära integreras ämnesområdena biologi, geografi, fysik, kemi och hälsokunskap. Undervisningen ska omfatta perspektivet för hållbar utveckling. I omgivningslära förenas såväl naturvetenskapliga som humanvetenskapliga perspektiv. I omgivningsläran ska eleverna ses som en del av den omgivning de lever i. Utgångspunkten är respekt för naturen och ett människovärdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna.

Undervisningen ska stödja eleven att utveckla sitt förhållande till miljön och sin världsbild samt att växa som människa. Målet för undervisningen i omgivningslära är att eleverna lär känna och förstå naturen och den byggda miljön, fenomen som förekommer i dem, sig själva och andra människor samt betydelsen av hälsa och välbefinnande. Omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär förutsätter att eleverna lär sig att söka, bearbeta, producera, presentera, bedöma och värdera information i olika situationer. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund och eleverna ska utveckla kritiskt tänkande. De ekologiska, kulturella, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbar utveckling ska beaktas i undervisningen i omgivningslära. Det centrala målet för omgivningsläran är att handleda eleverna att förstå hur människans val påverkar livet och miljön i dag och i framtiden.

Omgivningsläran ska lägga grund för kunskaper inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Målet är att förstå deras betydelse för miljön, tekniken, det vardagliga livet, människan och mänsklig verksamhet. Inom biologi är det centralt att eleverna lär känna och förstå naturmiljön, människan, livet och dess utveckling samt villkoren för liv på jorden. Inom geografi är det viktigt att eleverna undersöker deras egen närmiljö och förstår olika områden i världen, fenomen som förekommer i dem och hur livet ser ut för de människor som bor i områdena. Inom fysik är det viktigt att stödja eleverna att förstå naturens grundstrukturer och fenomen och att förklara dessa fenomen även med hjälp av information baserad på egna undersökningar. Inom kemi är det centralt att iaktta olika ämnen i vår omgivning. Man ska undersöka, beskriva och förklara ämnens egenskaper, deras sammansättning samt omvandlingar som de genomgår. Inom hälsokunskap är det viktigt att eleverna lär sig att förstå de faktorer som stödjer och skyddar hälsan i vår omgivning och i mänsklig verksamhet samt att främja kunskaper som stödjer hälsa, välbefinnande, trygghet och säkerhet.

Målet med undervisningen är att väcka och fördjupa elevernas intresse för de olika ämnesområdena i omgivningslära. Likvärdighet och jämlikhet främjas genom att varje elev erbjuds möjligheter att mångsidigt bekanta sig med omgivningslärans samtliga vetenskapsområden och med den teknik och de utbildningsmöjligheter som finns på området.

Årskurs 1–2

Läroämnets uppdrag i årskurs 1–2

I årskurserna 1–2 planeras undervisningen i omgivningslära som helheter där man granskar elevernas egen omgivning samt eleverna och deras aktiviteter som en del av omgivningen. Genom uppgifter där man på ett lekfullt sätt löser problem och gör undersökningar väcks elevernas nyfikenhet och intresse för olika fenomen i omgivningen. Dessutom får eleven öva sig att strukturera och benämna omgivningen samt företeelser som anknyter till det egna välbefinnandet och den egna tryggheten och säkerheten.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i omgivningslära i årskurs 1–2

Utgångspunkten vid valet av arbetssätt och lärmiljöer är elevernas egna erfarenheter av olika företeelser, fenomen och händelser som anknyter till människan, omgivningen, människans aktiviteter och vardag. I valet av lärmiljöer och arbetssätt beaktas funktionalitet, erfarenhets- och upplevelseaspekten, användningen av drama och berättelser samt omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär. Målet är att undersöka fenomen inom omgivningslärans olika ämnesområden i naturliga situationer och miljöer. Som lärmiljöer används förutom skolans lokaler och den egna klassen mångsidigt även den närliggande naturen och den byggda miljön, olika sociala sammanhang och situationer, digitala lärmiljöer samt lokala möjligheter såsom samarbete med naturskolor, museer, företag, medborgarorganisationer samt natur- och vetenskapscentra. Med tanke på målen är det viktigt att eleverna deltar och samverkar i planeringen och genomförandet av enkla undersökningar samt i diskussionen kring olika perspektiv och lösningar. Genom att eleverna arbetar aktivt med det fenomen, tema eller aktuella problem som studeras stödjer man lärandet enligt omgivningslärans mål.

Handledning, differentiering och stöd i omgivningslära i årskurs 1–2

Med tanke på målen för omgivningsläran är det viktigt att handleda eleverna att mångsidigt använda olika studiesätt. Handledning behövs särskilt för att varje elev ska lära sig agera tryggt och ta hänsyn till andra i olika lärmiljöer. I undervisningen och vid valet av arbetssätt beaktas elevernas tidigare kunskaper och färdigheter samt specialbehov i anslutning till utveckling, livssituation och kultur. Eleverna får lära sig att respektera allas rätt till integritet i personliga frågor. Ett undersökande arbetssätt och övningar som förutsätter olika nivåer av tänkande kan stödja differentiering enligt individuella behov. Gruppsamverkan stödjer att eleverna lär sig tillsammans och utnyttjar de olika styrkor som finns representerade i gruppen. Handledning och stöd, valet av arbetssätt samt känslan av att lyckas stärker elevernas självbild i omgivningslära. Eleverna ska även ges möjlighet till fördjupning samt till lugn och ro.

Årskurs 1

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 ge eleven möjligheter att ge utlopp för sin naturliga nyfikenhet och hjälpa eleven att inse att innehållet i omgivningsläran är viktigt för hen (I1– 6)	I1 Att växa och utvecklas Innehållet väljs så att eleverna får en uppfattning om människokroppens olika delar och livsfunktioner samt om livets gång och den egna åldersgruppens växande och utveckling i huvuddrag. Eleverna får träna sina emotionella färdigheter och att främja psykiskt välbefinnande, som att respektera sig själva och andra, i enlighet med åldern.	Bedömning av elevens lärande i omgivningslära i årskurs 1–2 Att dela in lärostoffet i helheter med egna mål och bedömningsgrunder stödjer en mångsidig bedömning. Konstruktiv respons, frågor och konkreta utvecklingsförslag bidrar till att arbetet framskrider. Positiv respons och uppmuntran stärker elevernas motivation och ökar deras intresse för att utforska sin omgivning. Eleverna ska ges möjligheter att visa sina kunskaper och färdigheter på många olika sätt, inte endast skriftligt. I slutet av helheten bedöms hur väl de överenskomna målen uppnåtts. Eleverna ska öva sig att observera sitt eget lärande och sin aktivitet. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller andra personliga egenskaper är inte föremål för bedömningen.
M2 uppmuntra eleven att glädjas över sitt lärande i omgivningsläran, de egna kunskaperna och nya utmaningar samt att öva sig att arbeta långsiktigt (I1–6) (K1,6)		
M3 stödja eleven att utveckla känsla för miljön och handleda eleven att agera på ett hållbart sätt i närmiljön och i skolan (I1–6) (K3,7)		
M4 handleda eleven att undersöka, röra sig och göra utflykter i sin närmiljö (I2–4,6) (K3)		
M5 uppmuntra eleven att undra och ställa frågor samt använda gemensamma reflektioner som utgångspunkt för små undersökningar och andra aktiviteter (I1–6) (K1,7)		
M6 handleda eleven att göra iakttagelser och experiment i skolan och närmiljön med hjälp av olika sinnen och enkla undersökningsredskap samt att presentera sina resultat på olika sätt (I1– 6) (K1,4)		
	I2 Livet hemma och i skolan Innehållet och uppgifterna väljs så att de anknyter till livet hemma och i skolan. Lärmiljöerna iakttas ur säkerhetsperspektiv. Eleverna får öva att röra sig på ett säkert sätt i närmiljön och i trafiken. De fördjupar sig i säkerhetsfärdigheter och -anvisningar och motiveringarna till att dessa behövs. Begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära används för att beskriva fenomen, teknik och vardagliga situationer, till exempel att klä sig enligt väderlek. Eleverna får öva sig att samarbeta och att arbeta i olika grupper. Dessutom får eleverna lära sig hur man beter sig i olika situationer i vardagen, att respektera fysisk integritet, att förhindra mobbning, att klara grundläggande egenvård i vardagen och	Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i omgivningslära är följande • framsteg i förmågan att undersöka, agera och röra sig i närmiljön

Mål	Innehåll	Bedömning
M7 handleda eleven att mångsidigt beskriva, jämföra och klassificera organismer, livsmiljöer, fenomen, material och situationer samt namnge dessa (I1–6) (K1,4)	att söka hjälp.	• framsteg i förmågan att iaktta och observera • framsteg i förmågan att agera tryggt och säkert • framsteg i förmågan att arbeta i grupp.
M8 vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem (I1–6) (K3)	I3 Närmiljön och dess förändringar Eleverna övar sig att iaktta och undersöka naturen i olika naturmiljöer och byggda miljöer i närheten av skolan. De lär sig att identifiera de vanligaste organismerna och deras livsmiljöer samt objekt i den byggda miljön. Naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider studeras. Miljön och dess fenomen, såsom vädret, beskrivs med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Eleverna får skapa en gårdskarta över ett bekant område för att lära sig att förstå idén med kartor.	Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
M9 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt bekanta sig med vardagsteknik samt uppmuntra eleverna att tillsammans pröva, upptäcka, bygga och skapa nytt (I2,4,6) (K3,1)		
M10 handleda eleven att träna sin förmåga att arbeta i grupp och sina emotionella färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra (I1–6) (K2,3)	I4 Att undersöka och experimentera Som innehåll väljs problemlösnings- och undersökningsuppgifter med anknytning till naturen, den byggda miljön, vardagliga fenomen och teknik samt människan och människans verksamhet. Med hjälp av uppgifterna får eleven insikt i de olika faserna av en undersökning. Man experimenterar och hittar tillsammans på alternativ och lösningar till vardagliga problem. Man iakttar rörelse och funderar på orsaker till att en rörelse förändras.	
M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka information samt för att dokumentera och presentera observationer (I1–6) (K5,4)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M12 handleda eleven att strukturera omgivningen, den mänskliga verksamheten och fenomen som förekommer i den med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära (I1–6) (K1)	Småskaliga experiment och undersökningar görs i närmiljön och genom att odla växter.	
M13 hjälpa eleven att förstå enkla bilder, modeller och kartor som beskriver omgivningen (I1–6) (K4,1)	I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv Eleverna fördjupar sig i de grundläggande förutsättningarna för liv – näring, vatten, luft, värme och omsorg. De får insikt i näringsproduktion och varifrån dricksvattnet kommer. Vardagliga hälsovanor och -färdigheter tränas. Man funderar över vad som gör en människa glad och på gott humör och utvecklar tillsammans dagsrutinerna i skolan med tanke på hälsa, välmående och lärande.	
M14 uppmuntra eleven att uttrycka sig och öva sig att motivera sina åsikter (I1–6) (K2,4)	I6 Att träna en hållbar livsstil Innehållet väljs mångsidigt från olika delområden inom hållbar utveckling. Eleverna övar sig att ta hand om sina egna och gemensamma saker. De får lära sig att minska mängden avfall samt att återvinna och sortera avfall. Eleverna får kunskap om den egna hembygden och dess betydelse. Man medverkar i att främja välbefinnandet i	
M15 handleda eleven att reflektera över faktorer som främjar växande och utveckling, hälsa och välbefinnande samt de grundläggande förutsättningarna för liv (I1,5) (K3)		

Mål	Innehåll	Bedömning
	den närmaste omgivningen och i skolan. Man funderar på vilken betydelse de egna handlingarna har för en själv, andra människor samt den närmaste omgivningen	

Årskurs 2

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 ge eleven möjligheter att ge utlopp för sin naturliga nyfikenhet och hjälpa eleven att inse att innehållet i omgivningsläran är viktigt för hen (I1– 6)	I1 Att växa och utvecklas Innehållet väljs så att eleverna får en uppfattning om människokroppens olika delar och livsfunktioner samt om livets gång och den egna åldersgruppens växande och utveckling i huvuddrag. Eleverna får träna sina emotionella färdigheter och att främja psykiskt välbefinnande, som att respektera sig själva och andra, i enlighet med åldern.	Bedömning av elevens lärande i omgivningslära i årskurs 1–2 Att dela in lärostoffet i helheter med egna mål och bedömningsgrunder stödjer en mångsidig bedömning. Konstruktiv respons, frågor och konkreta utvecklingsförslag bidrar till att arbetet framskrider. Positiv respons och uppmuntran stärker elevernas motivation och ökar deras intresse för att utforska sin omgivning. Eleverna ska ges möjligheter att visa sina kunskaper och färdigheter på många olika sätt, inte endast skriftligt. I slutet av helheten bedöms hur väl de överenskomna målen uppnåtts. Eleverna ska öva sig att observera sitt eget lärande och sin aktivitet. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller andra personliga egenskaper är inte föremål för bedömningen.
M2 uppmuntra eleven att glädjas över sitt lärande i omgivningsläran, de egna kunskaperna och nya utmaningar samt att öva sig att arbeta långsiktigt (I1–6) (K1,6)		
M3 stödja eleven att utveckla känsla för miljön och handleda eleven att agera på ett hållbart sätt i närmiljön och i skolan (I1–6) (K3,7)		
M4 handleda eleven att undersöka, röra sig och göra utflykter i sin närmiljö (I2–4,6) (K3)		
M5 uppmuntra eleven att undra och ställa frågor samt använda gemensamma reflektioner som utgångspunkt för små undersökningar och andra aktiviteter (I1–6) (K1,7)		
M6 handleda eleven att göra iakttagelser och experiment i skolan och närmiljön med hjälp av olika sinnen och enkla undersökningsredskap samt att presentera sina resultat på olika sätt (I1– 6) (K1,4)		
	I2 Livet hemma och i skolan Innehållet och uppgifterna väljs så att de anknyter till livet hemma och i skolan. Lärmiljöerna iakttas ur säkerhetsperspektiv. Eleverna får öva att röra sig på ett säkert sätt i närmiljön och i trafiken. De fördjupar sig i säkerhetsfärdigheter och -anvisningar och motiveringarna till att dessa behövs. Begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära används för att beskriva fenomen, teknik och vardagliga situationer, till exempel att klä sig enligt väderlek. Eleverna får öva sig att samarbeta och att arbeta i olika grupper. Dessutom får eleverna lära sig hur man beter sig i olika situationer i vardagen, att respektera fysisk integritet, att förhindra mobbning, att klara grundläggande egenvård i vardagen och	Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i omgivningslära är följande • framsteg i förmågan att undersöka, agera och röra sig i närmiljön

Mål	Innehåll	Bedömning
M7 handleda eleven att mångsidigt beskriva, jämföra och klassificera organismer, livsmiljöer, fenomen, material och situationer samt namnge dessa (I1–6) (K1,4)	att söka hjälp. I3 Närmiljön och dess förändringar Eleverna övar sig att iaktta och undersöka naturen i olika naturmiljöer och byggda miljöer i närheten av skolan. De lär sig att identifiera de vanligaste organismerna och deras livsmiljöer samt objekt i den byggda miljön. Naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider studeras. Miljön och dess fenomen, såsom vädret, beskrivs med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Eleverna får skapa en gårdskarta över ett bekant område för att lära sig att förstå idén med kartor.	• framsteg i förmågan att iaktta och observera • framsteg i förmågan att agera tryggt och säkert • framsteg i förmågan att arbeta i grupp.
M8 vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem (I1–6) (K3)		Bedömningsskala åk 1–2
M9 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt bekanta sig med vardagsteknik samt uppmuntra eleverna att tillsammans pröva, upptäcka, bygga och skapa nytt (I2,4,6) (K3,1)		Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.
M10 handleda eleven att träna sin förmåga att arbeta i grupp och sina emotionella färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra (I1–6) (K2,3)		Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.
M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka information samt för att dokumentera och presentera observationer (I1–6) (K5,4)	I4 Att undersöka och experimentera Som innehåll väljs problemlösnings- och undersökningsuppgifter med anknytning till naturen, den byggda miljön, vardagliga fenomen och teknik samt människan och människans verksamhet. Med hjälp av uppgifterna får eleven insikt i de olika faserna av en undersökning. Man experimenterar och hittar tillsammans på alternativ och lösningar till vardagliga problem. Man iakttar rörelse och	Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.
		Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp.
		Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Mål	Innehåll	Bedömning
M12 handleda eleven att strukturera omgivningen, den mänskliga verksamheten och fenomen som förekommer i den med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära (I1–6) (K1)	funderar på orsaker till att en rörelse förändras. Småskaliga experiment och undersökningar görs i närmiljön och genom att odla växter.	
M13 hjälpa eleven att förstå enkla bilder, modeller och kartor som beskriver omgivningen (I1–6) (K4,1)	I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv Eleverna fördjupar sig i de grundläggande förutsättningarna för liv – näring, vatten, luft, värme och omsorg. De får insikt i näringsproduktion och varifrån dricksvattnet kommer. Vardagliga hälsovanor och -färdigheter tränas. Man funderar över vad som gör en människa glad och på gott humör och utvecklar tillsammans dagsrutinerna i skolan med tanke på hälsa, välmående och lärande.	
M14 uppmuntra eleven att uttrycka sig och öva sig att motivera sina åsikter (I1–6) (K2,4)		
M15 handleda eleven att reflektera över faktorer som främjar växande och utveckling, hälsa och välbefinnande samt de grundläggande förutsättningarna för liv (I1,5) (K3)	I6 Att träna en hållbar livsstil Innehållet väljs mångsidigt från olika delområden inom hållbar utveckling. Eleverna övar sig att ta hand om sina egna och gemensamma saker. De får lära sig att minska mängden avfall samt att återvinna och sortera avfall. Eleverna får kunskap om den egna hembygden och dess betydelse.	

Mål	Innehåll	Bedömning
	Man medverkar i att främja välbefinnandet i den närmaste omgivningen och i skolan. Man funderar på vilken betydelse de egna handlingarna har för en själv, andra människor samt den närmaste omgivningen	

Lokala preciseringar i innehåll

Årskurs 1

I1 Att växa och utvecklas

- Människokroppens delar
- Livets gång (familj, släktträd)
- Emotionella färdigheter, välmående och känslor
- Respekt för sig själv och andra
- Barnens rättigheter

I2 Livet hemma och i skolan

- Samarbete i olika grupper
- Att bete sig i vardagliga situationer
- Förhindra mobbning
- Röra sig säkert i närmiljön och trafiken

I3 Närmiljön och dess förändringar

- Kartor
- Årstider; växter djur, väder (höst, vår)
- Olika livsmiljöer i naturen

I4 Att undersöka och experimentera

- Experiment och undersökningar i närmiljön kring vardagliga fenomen
- Egna odlingar och odlingsexperiment

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

- Emotionella färdigheter, välmående och känslor
- Vardagsrutiner med tanke på hälsa, välmående och lärande
- Förutsättningar för liv: vatten, luft, värme, omsorg

I6 Att träna en hållbar livsstil

- Ta hand om egna och gemensamma saker
- De egna handlingarnas betydelse för en själv och andra: Minska mängden avfall, sortering och återvinning, spara energi
- Finland på kartan

I undervisningen kan man samarbeta med Naturskolan, Borgå vatten, Konstskolan, Borgå museum, Rosk'n Roll, Räddningsverket, Skolhälsovården, 4H. Borgå stad har utarbetat en Lärstig för hållbar utveckling. I den ingår följande delar; Klimatförändring, hållbar konsumtion, naturen och aktivt medborgarskap.

Årskurs 2

I1 Att växa och utvecklas

- Människokroppens livsfunktioner
- Främja psykiskt välbefinnande
- Emotionella färdigheter, välmående och känslor
- Demokrati och delaktighet

I2 Livet hemma och i skolan

- Förhindra mobbning

- Respektera fysisk integritet
- Grundläggande egenvård
- Säkerhetsfärdigheter och -anvisningar
- Begrepp för vardagliga fenomen, teknik och vardagliga situationer

I3 Närmiljön och dess förändringar

- Årstider; växter djur, väder (sommar, vinter)
- Den byggda miljön

I4 Att undersöka och experimentera

- Fördjupade färdigheter i undersökning, val av innehåll, planering, informationssökning, dokumentering.

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

- Emotionella färdigheter, välmående och känslor
- Näringsproduktion
- Var dricksvattnet kommer ifrån

I6 Att träna en hållbar livsstil

- De egna handlingarnas betydelse för en själv och andra: Minska mängden avfall, sortering och återvinning, spara energi
- Välbefinnande i den närmaste omgivningen och skolan
- Den egna hembygden och dess betydelse

I undervisningen kan man samarbeta med Naturskolan, Borgå vatten, Konstskolan, Borgå museum, Rosk'n Roll, Räddningsverket, Skolhälsovården, 4H. Borgå stad har utarbetat en Lärostig för hållbar utveckling. I den ingår följande delar; Klimatförändring, hållbar konsumtion, naturen och aktivt medborgarska

Religion

Läroämnets uppdrag

Läroämnets uppdrag är att ge eleverna en bred allmänbildning i religion och livsåskådning. Undervisningen ska göra eleverna förtrogna med den religion som studeras och dess mångfald. Eleverna ska få insikt i religiösa och konfessionella traditioner i Finland och i religioner och livsåskådningar på andra håll i världen. Läroämnet ska främja förståelse för förhållandet mellan religion och kultur samt multilitteracitet i fråga om religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska ge mångsidig kunskap om religioner och hjälpa eleverna att förstå diskussioner som gäller religion. Eleverna ska vägledas att tänka kritiskt och att studera religioner och livsåskådningar ur olika perspektiv. I undervisningen behandlas förhållandet mellan religion och kunskap samt språk, symbolik och begrepp som är kännetecknande för religioner. Religionsundervisningen ska ge eleverna beredskap att ta del av den dialog som förs både inom och mellan olika religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska handleda eleverna att respektera livet, människovärdet och det som är heligt för en själv och andra.

Undervisningen ska ge eleverna insikt i etiskt tänkande inom den religion som studeras och inom andra religioner och livsåskådningar, och uppmuntra eleverna att själva fundera över etiska frågor. Undervisningen ska stödja elevens självkännedom, självaktning och utveckla elevens livskompetens under hela den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska hjälpa eleven att forma och bedöma sin identitet, sin livsåskådning och sin världsåskådning. Religionsundervisningen ska stödja att eleven utvecklas till en ansvarsfull medlem i sin grupp och i det demokratiska samhället och till en ansvarsfull världsmedborgare.

Årskurs 1–2

Läroämnets uppdrag i årskurs 1–2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i

läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i religion i årskurs 1–2

I undervisningen ska man sträva efter att skapa ett lugnt, öppet och förtroligt samtalsklimat. Det är viktigt att varje elev får berätta om sina iakttagelser och erfarenheter. Eleverna uppmuntras att lära sig genom samspel, att diskutera och att motivera sina åsikter samt att acceptera olikheter. Det är viktigt att i undervisningen utgå från eleven och respektera elevens upplevelsevärld, i synnerhet när man tar upp etiska frågor. Kreativa, konkreta och upplevelsebaserade metoder, projekt och diskussioner stödjer den holistiska synen på eleven som en social och aktiv person som lär sig genom alla sinnen. Undervisningen kan innehålla individuella eller gemensamma projekt som omfattar flera lärokurser eller överskrider läroämnegränserna. I undervisningen används digitala verktyg på ett mångsidigt och interaktivt sätt. Berättelser, musik, bildkonst, lek, drama samt gäster och studiebesök används för att ge variation i arbetet och glädje i lärandet.

Handledning, differentiering och stöd i religion i årskurs 1–2

Undervisningen i de olika lärokurserna i religion ska ta hänsyn till elevernas olika behov och bakgrund, såsom språkkunskap och kulturell bakgrund. Centrala begrepp diskuteras och förklaras så att alla elever har möjlighet att förstå dem. Arbetssätten anpassas till barnens ålder. I undervisningen skapas gemensamma situationer som främjar lärande och delaktighet och eleven handleds att stärka sin studiefärdighet och initiativförmåga.

Årskurs 1

Mål	Innehåll (Ev. lut.) (Övriga enligt nationella grunder)	Bedömning
M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund (I1–3) (K2,4)	I1 Förhållandet till den egna religionen Undervisningen inleds med att eleven bekantar sig med historier, religioner och livsåskådningar i sin egen familj och släkt. Man uppmärksammar eleverna på att det finns olika slag av familjer. Eleverna bekantar sig med kyrkoårets centrala högtider, jul och påsk och de traditioner och berättelser i Bibeln som är förknippade med dessa. I undervisningen behandlas också livets högtider inom kristendomen, deras innehåll och innebörd. Psalmer och musik som anknyter till kyrkoåret och barndomen behandlas i undervisningen. Eleverna bekantar sig med centrala begrepp och symboler inom kristendomen och församlingen. Den kristna gudsbilden och kyrkobyggnaden behandlas i undervisningen.	Bedömningen av elevens lärande i religion i årskurs 1–2 Bedömningen av lärande ska vara handledande och uppmuntrande. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper.
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga (I1) (K1)		
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder (I1) (K2,7)		
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön (I2) (K2,3,7)		
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor (I1,3) (K2,6,7)		
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter (I1–3) (K2,6,7)		
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen (I3) (K3,7)		
	I2 Religionernas värld Man bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön, deras centrala högtider och seder. Också kristendomens mångfald och irreligiositet behandlas.	Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i religion är följande • framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö • framsteg i förmågan att arbeta i grupp • framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
	I3 Ett gott liv	

Mål	Innehåll (Ev. lut.) (Övriga enligt nationella grunder)	Bedömning
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter (I1,3) (K1,6,6,7)	I undervisningen behandlas betydelsen av respekt för livet och för människovärdet samt barnets rättigheter. Man reflekterar över livsfrågor och bekantar sig med det kristna perspektivet på dessa. Centralt innehåll är etisk reflektion, FN:s konvention om barnets rättigheter och Den gyllene regeln. Man reflekterar över frågor som hör samman med elevernas vardag och anknyter dem till bibliska berättelser. Man uppmuntrar eleven att identifiera och uttrycka sina känslor och att leva sig in i andras situation och acceptera olikheter. Eleverna reflekterar över egna handlingar och konsekvenserna av dem samt ansvaret för andra människor, miljön och naturen.	Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Årskurs 2

Mål	Innehåll (Ev. lut.) (Övriga enligt nationella grunder)	Bedömning
M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund (I1–3) (K2,4)	I1 Förhållandet till den egna religionen Undervisningen inleds med att eleven bekantar sig med historier, religioner och livsåskådningar i sin egen familj och släkt. Man uppmärksammar eleverna på att det finns olika slag av familjer. Eleverna bekantar sig med kyrkoårets centrala högtider, jul och påsk och de traditioner och berättelser i Bibeln som är förknippade med dessa. I undervisningen behandlas också livets högtider inom kristendomen, deras innehåll och innebörd. Psalmer och musik som anknyter till kyrkoåret och barndomen behandlas i undervisningen. Eleverna bekantar sig med centrala begrepp och symboler inom kristendomen och församlingen. Den kristna gudsbilden och kyrkobyggnaden behandlas i undervisningen.	Bedömningen av elevens lärande i religion i årskurs 1–2 Bedömningen av lärande ska vara handledande och uppmuntrande. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper.
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga (I1) (K1)		
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder (I1) (K2,7)		
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön (I2) (K2,3,7)		
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor (I1,3) (K2,6,7)		
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter (I1–3) (K2,6,7)		
	I2 Religionernas värld Man bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön, deras centrala högtider och seder. Också kristendomens mångfald och irreligiositet behandlas.	Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i religion är följande • framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö • framsteg i förmågan att arbeta i grupp • framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
	I3 Ett gott liv	

Mål	Innehåll (Ev. lut.) (Övriga enligt nationella grunder)	Bedömning
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen (I3) (K3,7)	I undervisningen behandlas betydelsen av respekt för livet och för människovärdet samt barnets rättigheter. Man reflekterar över livsfrågor och bekantar sig med det kristna perspektivet på dessa. Centralt innehåll är etisk reflektion, FN:s konvention om barnets rättigheter och Den gyllene regeln. Man reflekterar över frågor som hör samman med elevernas vardag och anknyter dem till bibliska berättelser. Man uppmuntrar eleven att identifiera och uttrycka sina känslor och att leva sig in i andras situation och acceptera olikheter. Eleverna reflekterar över egna handlingar och konsekvenserna av dem samt ansvaret för andra människor, miljön och naturen.	Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter (I1,3) (K1,6,6,7)		

Lokala preciseringar i innehåll (Ev.lut.)

Årskurs 1

- bekanta sig med familjen: släkt, historia (I1)
- olika slags familjer (I1)
- livets högtider inom kristendom, innehåll och innebörd (I1)
- att identifiera och uttrycka sina känslor (I3)
- att leva sig in i andras situation (I3)
- olikheter (I3)
- empati, människovärde, individualitet (I3)
- julen (I1,2)
- berättelser, traditioner och seder i den egna religionen (I1)
- kristna gudsbilden och kyrkobyggnaden (I1)
- irreligiositet (I2)
- vardagsfrågor i anknytning till bibliska berättelser (I3)

Årskurs 2

- människans födelse och död (I3)
- respekt för livet (I3)
- livsfrågor ur ett kristet perspektiv ((I3)
- etisk reflektion (I3)
- elevens egna handlingar, konsekvenser av dem (I3)
- ansvar för andra människor, miljön och naturen (I3)
- människans holistiska välbefinnande (I3)
- FN:s barnkonvention och Barnens rättigheter (I3)
- gyllene regeln (I3)
- utforska den egna religionens centrala begrepp, symboler och mångfald (I1)
- påskan (I1,2)

I undervisningen kan man samarbeta med församlingen samt besöka kyrkor och kapell.

Livsåskådning

Läroämnets uppdrag

Uppdraget för undervisningen i livsåskådningskunskap är att främja elevernas förmåga att sträva efter det goda livet. I livsåskådningskunskapen ses människorna som aktörer som förnyar och skapar sin kultur och som upplever och skapar mening tillsammans och i samverkan med omvärlden. Livsåskådningar, mänskliga sedvanor och deras innebörd anses vara resultat av växelverkan mellan individer, samhällen och kulturarv. I livsåskådningskunskapen betonas människans förmåga att aktivt påverka sina egna tankar och handlingar. Detta gäller även elevernas studier och lärande. Därför är det viktigt att undervisningen och studierna anpassas efter elevernas tanke- och upplevelsevärld.

Undervisningen i livsåskådningskunskap har som uppdrag att utveckla elevernas förmåga att växa till självständiga, toleranta, ansvarsfulla och omdömesgilla medlemmar i sitt samhälle. Målet är ett fullständigt demokratiskt medborgarskap i en allt mer global och snabbt föränderlig värld. Det förutsätter att undervisningen i livsåskådningskunskap mångsidigt ökar den åskådningsmässiga och kulturella allmänbildningen, utvecklar förmågan att tänka, förmågan att handla etiskt och kritiskt och att lära sig. Att tänka kritiskt innebär inom livsåskådningskunskap att söka orsaker, se sammanhang, ha känsla för situationer och att kunna ändra sitt förhållningssätt. Hit hör också en öppen och reflekterande attityd.

Livsåskådningskunskapen ska stödja utvecklingen av mångsidig kompetens, i synnerhet förmågan att tänka och lära sig, kulturell och kommunikativ kompetens, vardagskompetens och förmågan att delta, påverka och ta ansvar.

Årskurs 1–2

Läroämnets uppdrag i årskurs 1–2

I årskurserna 1–2 ska tyngdpunkten i undervisningen i livsåskådningskunskap ligga på att utveckla elevernas samarbets- och kommunikationsförmåga, uttrycksförmåga samt tänkande och lärande. Genom att vara lyhörd för och respektera elevens tankar och erfarenheter hjälper man eleven att utveckla en sund självkänsla och en positiv självbild.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Vid valet av arbetssätt är det med tanke på läroämnets mål viktigt att skapa en trygg och öppen psykisk och social lärmiljö, där eleven upplever att hen blir hörd och respekterad. Eleven ska uppmuntras till självstyrkt lärande. Den fysiska lärmiljön utvecklas så att den tar hänsyn till olika sätt att arbeta och lära sig och går lätt att förändra. De gemensamma, lärarledda undersökande diskussionerna berikas med konkreta aktiviteter, sagor, berättelser, lekar, musik, bildkonst och drama. Digitaliseringen av barnens livsmiljö ska beaktas i arbetet.

Handledning, differentiering och stöd i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Med tanke på läroämnets mål är det centralt att handledningen och stödet stärker elevens självförtroende och känsla av delaktighet. Läroämnet livsåskådningskunskap ska stödja elevens välbefinnande, utveckling och lärande genom att erbjuda möjligheter och begreppsliga redskap att undersöka, strukturera och skapa en egen livsåskådningsidentitet tillsammans med andra. Handledning och stöd behövs särskilt för att utveckla kommunikations- och tankeförmågan. Elevernas individuella behov av stöd ska beaktas vid valet av arbetssätt.

Årskurs 1

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 vägleda eleven att lyssna på andra elevers åsikter och tankar (I1–4) (K1,2,4)	I1 Att växa till ett gott liv: Eleverna tränar samtalsfärdigheter genom att lära sig lyssna på andra med respekt och genom att öva att uttrycka sig tydligt. De reflekterar tillsammans över betydelsen av gott handlande, rätt och fel och att skilja mellan dem samt på människans godhet. Tillsammans undersöker man vad vänskap innefattar och betyder i barns liv. I2 Olika sätt att leva: Eleverna reflekterar över frågan "Vem är jag?" och olika sätt att leva och tänka. Tillsammans undersöker man olika livsstilar, särskilt sådana som anknyter till elevens egen hem- och kulturbakgrund. I3 Grunderna för ett gemensamt liv: Eleverna fördjupar sig i grunderna för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av regler, förtroende, ärlighet och uppriktighet i olika vardagliga situationer och miljöer i sitt liv. De stiftar inledningsvis	Bedömningen av elevens lärande i livsåskådning i årskurs 1–2 Bedömningen av lärande ska vara handledande och uppmuntrande. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på läroprocessen i religion är följande • framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö • framsteg i förmågan att arbeta i grupp • framsteg i förmågan att uttrycka tankar och
M2 uppmuntra eleven att uttrycka sina egna tankar och känslor på olika sätt (I2) (K1,2,7)		
M3 vägleda eleven att värdesätta sina egna och andras tankar (I1) (K1,2,7)		
M4 främja elevens förmåga att ställa frågor och framföra motiverade argument (I1–4) (K1,2,7)		
M5 vägleda eleven att uppfatta orsak och verkan samt etiska aspekter i vardagliga situationer (I1–4) (K1,3,4)		
M6 uppmuntra eleven att reflektera över skillnaden mellan rätt och fel samt godhet (I1–4) (K1,3,7)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M7 handleda eleven att lära känna seder och bruk i närmiljön (I2) (K2,4)	bekantskap med barnets rättigheter och barnets ställning i olika samhällen. I4 Naturen och en hållbar framtid: Eleverna undersöker olika levnadssätt i världen och reflekterar samtidigt över livets förgänglighet. Tillsammans fördjupar man sig i berättelser om världens uppkomst. Eleverna undersöker sin egen närmiljö och granskar hur de egna valen och handlingarna påverkar miljön. Eleverna försöker hitta betydelsefulla upplevelser som hör samman med naturen.	lyssna på andra. Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
M8 handleda eleven att förstå grundläggande faktorer för att människor ska kunna leva tillsammans (I1–4) (K2,3,7)		
M9 vägleda eleven att respektera och uppskatta naturen och sin närmiljö (I4) (K3,5,7)		

Årskurs 2

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 vägleda eleven att lyssna på andra elevers åsikter och tankar (I1–4) (K1,2,4)	I1 Att växa till ett gott liv: Eleverna tränar samtalsfärdigheter genom att lära sig lyssna på andra med respekt och genom att öva att uttrycka sig tydligt. De reflekterar tillsammans över betydelsen av gott handlande, rätt och fel och att skilja mellan dem samt på människans godhet. Tillsammans undersöker man vad vänskap innefattar och betyder i barns liv. I2 Olika sätt att leva: Eleverna reflekterar över frågan "Vem är jag?" och olika sätt att leva och tänka. Tillsammans undersöker man olika livsstilar, särskilt sådana som anknyter till elevens egen hem- och kulturbakgrund. I3 Grunderna för ett gemensamt liv: Eleverna fördjupar sig i grunderna för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av regler, förtroende, ärlighet och uppriktighet i olika vardagliga situationer och miljöer i sitt liv. De stiftar inledningsvis bekantskap med barnets rättigheter och	Bedömningen av elevens lärande i livsåskådning i årskurs 1–2 Bedömningen av lärande ska vara handledande och uppmuntrande. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på läroprocessen i religion är följande • framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö • framsteg i förmågan att arbeta i grupp • framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.
M2 uppmuntra eleven att uttrycka sina egna tankar och känslor på olika sätt (I2) (K1,2,7)		
M3 vägleda eleven att värdesätta sina egna och andras tankar (I1) (K1,2,7)		
M4 främja elevens förmåga att ställa frågor och framföra motiverade argument (I1–4) (K1,2,7)		
M5 vägleda eleven att uppfatta orsak och verkan samt etiska aspekter i vardagliga situationer (I1–4) (K1,3,4)		
M6 uppmuntra eleven att reflektera över skillnaden mellan rätt och fel samt godhet (I1–4) (K1,3,7)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M7 handleda eleven att lära känna seder och bruk i närmiljön (I2) (K2,4)	barnets ställning i olika samhällen. I4 Naturen och en hållbar framtid: Eleverna undersöker olika levnadssätt i världen och reflekterar samtidigt över livets förgänglighet. Tillsammans fördjupar man sig i berättelser om världens uppkomst. Eleverna undersöker sin egen närmiljö och granskar hur de egna valen och handlingarna påverkar miljön. Eleverna försöker hitta betydelsefulla upplevelser som hör samman med naturen.	Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
M8 handleda eleven att förstå grundläggande faktorer för att människor ska kunna leva tillsammans (I1–4) (K2,3,7)		
M9 vägleda eleven att respektera och uppskatta naturen och sin närmiljö (I4) (K3,5,7)		

Lokala preciseringar i innehåll

Årskurs 1

I1 Att växa till ett gott liv

- träna samtalsfärdigheter genom att lära sig lyssna på varandra med respekt

- öva att uttrycka sig tydligt
- reflektera tillsammans över betydelsen av gott handlande, rätt och fel
- undersöker tillsammans vad vänskap betyder

I2 Olika sätt att leva

- reflektera över frågan ”vem är jag”
- undersöka tillsammans elevernas egna hem- och kulturbakgrund

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

- bekantar sig med begreppen, förtroende och uppriktighet i vardagliga situationer
- bekanta sig med barnens rättigheter

I4 Naturen och en hållbar framtid

- undersöker egen närmiljö
- hittar betydelsefulla upplevelser som hör samman med naturen
- undersöker olika levnadssätt i världen
- granskar hur de egna valen och handlingarna påverkar miljön

Årskurs 2

I1 Att växa till ett gott liv

- att skilja mellan rätt och fel samt människans godhet
- respektera egna och andras tankar

I2 Olika sätt att leva

- reflekterar över olika sätt att leva och tänka
- blir bekant med olika hem och kulturbakgrund

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

- betydelsen av förtroende och uppriktighet
- blir bekant med barnens rättigheter och barnens ställning i olika samhällen

I4 Naturen och en hållbar framtid

- fördjupar sig i berättelser om världens uppkomst
- undersöker olika levnadssätt i världen och reflekterar samtidigt över livets förgänglighet
- granskar hur de egna valen och handlingarna påverkar miljön
- hitta betydelsefulla upplevelser som hör samman med naturen

Musik

Läroämnets uppdrag

Musikundervisningens uppdrag är att skapa förutsättningar för mångsidig musikalisk aktivitet och ett aktivt kulturellt deltagande. Undervisningen ska hjälpa eleverna att tolka musikens många betydelser i olika kulturer samt i individers och grupperns verksamhet. Genom att bredda musikkunskaperna stärks elevernas positiva relation till musiken, vilket lägger grund för livslångt musicerande. Musikundervisningen ska utveckla en positiv och nyfiken inställning till musik och kulturell mångfald.

Funktionell musikundervisning främjar utvecklingen av elevernas musikaliska kunskaper och förståelse, totala växande och förmåga att samarbeta med andra. Dessa stärks genom att man i musikundervisningen beaktar elevernas musikintressen, andra läroämnen, ämnesövergripande teman, fester och evenemang i skolan samt verksamhet utanför skolan. Genom att regelbundet erbjuda eleverna möjlighet att använda sin röst och musicera, komponera och skapa utvecklas deras tänkande och uppfattningsförmåga. I musikundervisningen studerar eleverna musik på ett mångsidigt sätt, vilket bidrar till att utveckla deras uttrycksförmåga.

Årskurs 1–2

Läroämnets uppdrag

Musikundervisningens uppdrag är att skapa förutsättningar för mångsidig musikalisk aktivitet och ett aktivt kulturellt deltagande. Undervisningen ska hjälpa eleverna att tolka musikens många betydelser i olika kulturer samt i individers och grupperns verksamhet. Genom att bredda musikkunskaperna stärks elevernas positiva relation till musiken, vilket lägger grund för livslångt musicerande. Musikundervisningen ska utveckla en positiv och nyfiken inställning till musik och kulturell mångfald. Funktionell musikundervisning främjar utvecklingen av elevernas musikaliska kunskaper och förståelse, totala växande och förmåga att samarbeta med andra. Dessa stärks genom att man i musikundervisningen beaktar elevernas musikintressen, andra läroämnen, ämnesövergripande teman, fester och evenemang i skolan samt verksamhet utanför skolan. Genom att regelbundet erbjuda eleverna möjlighet att använda sin röst och musicera, komponera och skapa utvecklas deras tänkande och uppfattningsförmåga. I musikundervisningen studerar eleverna musik på ett mångsidigt sätt, vilket bidrar till att utveckla deras uttrycksförmåga.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 kan eleverna i musikundervisningen tillsammans upptäcka och uppleva hur var och en är unik i musiken och hur musikalisk aktivitet i bästa fall skapar glädje och en känsla av samhörighet. Musikundervisningen ska stödja den kinestetiska och auditiva uppfattningsförmågan, en sund röst användning och utveckla en positiv relation till musik. Eleverna lär sig musikbegrepp och uttryckssätt när man sjunger, spelar, komponerar, rör sig och lyssnar till musik och diskuterar om det. Elevernas kreativa musikaliska tänkande samt estetiska och musikaliska förståelse främjas när de ges möjlighet att planera och genomföra olika ljudhelheter och använda sin fantasi och påhittighet på egen hand eller tillsammans med andra. Musikalisk verksamhet ska vara en naturlig del av de ämnesövergripande studierna i skolans vardag och fest. Mål för lärmiljöer och arbetssätt i musik i årskurs 1–2 Målet är att skapa pedagogiskt mångsidiga och flexibla studiehelheter i musik, som möjliggör olika arbetssätt, socialt samspel, gemensamt musicerande och andra gemensamma musikaktiviteter i musikundervisningen. Glädje i lärandet, en atmosfär som sporrar kreativt tänkande och positiva musikupplevelser inspirerar eleverna att utveckla sina musikaliska färdigheter. I undervisningssituationerna ska eleverna ges möjligheter att använda digitala verktyg i den musikaliska verksamheten. I undervisningen utnyttjar man de möjligheter som konst och kulturinstitutioner och andra samarbetspartner erbjuder.

Handledning, differentiering och stöd i musik i årskurs 1–2

Musikundervisningen och arbetet ska planeras med hänsyn till elevernas olika behov, förutsättningar och intressen. Utgående från dem fattas beslut om bland annat arbetssätt, användningen av olika instrument och gruppindelning, så att också eleverna får sin röst hörd. Musikundervisningen ska ge möjlighet till gemensamt musicerande som främjar lärande och delaktighet och stärker elevens självkänsla, samarbets och initiativförmåga.

Årskurs 1

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 handleda eleven att musicera i grupp och utveckla en positiv självbild (I1–4) (K2,7)	I1 Musikalisk praxis I samband med musicerande fästs uppmärksamhet vid att arbeta i grupp och skapa en positiv vi–anda. Det centrala innehållet är att uppmuntra eleverna att uttrycka sig och komma med idéer, öva sig att andas naturligt, använda sin röst och sjunga samt hantera de instrument och anordningar som finns på ett ändamålsenligt sätt. I2 Musikens beståndsdelar Det centrala i undervisningen är att eleverna lär sig uppfatta grundbegreppen tonläge, tonlängd, tonstyrka och klang. När elevernas kunskaper utvecklas behandlas också rytm, melodi, dynamik, klangfärg, harmoni och form. I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället Utöver musikaliska kunskaper och färdigheter ska undervisningen också behandla elevernas erfarenheter och iakttagelser såväl gällande musik som olika vardagliga ljudmiljöer. Man funderar också över musikens betydelse i den egna livsmiljön.	Bedömning av elevens lärande i läroämnet musik i årskurs 1-2 Bedömningen av elevernas lärande i musik ska handleda och sporra eleverna. Eleverna ska ges respons och möjligheter att utvärdera sin egen och gruppens aktivitet, så att responsen uppmuntrar dem att försöka och att träna sina färdigheter. I bedömningen ska särskild vikt fästas vid hur den musikaliska samarbetsförmågan och färdigheterna i musicerande utvecklats. Elevernas lärande ska bedömas med mångsidiga metoder. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i musik är följande • framsteg i musikalisk samarbetsförmåga, i synnerhet att musicera i grupp • framsteg i förmågan att uppfatta grundläggande musikaliska begrepp i musikalisk aktivitet. Vid bedömningen per läroämne beaktas elevens framsteg gällande läroämnets innehåll, färdigheter för arbete samt mångsidig
M2 handleda eleven att använda sin röst naturligt samt att sjunga och spela i grupp (I1–4) (K1,2,4)		
M3 uppmuntra eleven att uppleva och uppfatta ljudmiljöer, ljud, musik och musikbegrepp genom att röra sig och lyssna (I1–4) (K1,4)		
M4 ge utrymme för elevernas egna musikaliska idéer och improvisationer samt handleda dem att planera och skapa mindre kompositioner eller andra helheter genom att använda ljud, rörelser, bilder, teknologi eller andra uttryckssätt (I1–4) (K5,6)		
M5 inspirera eleven att utforska det musikaliska kulturarvet genom att leka, sjunga och röra sig till musik samt att njuta av musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald (I1–4) (K2,4)		
M6 hjälpa eleven att förstå grundprinciperna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande (I1–4) (K4)		
M7 handleda eleven i att agera ansvarsfullt i samband med musicerande (I1–4) (K7)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M8 ge eleven erfarenhet av att ställa upp mål och förstå betydelsen av gemensam övning för att lära sig musik (I1–4) (K1)	I4 Repertoar I musikundervisningen används sånger, lekar, ramsor, rörelser och uppgifter där eleverna ska spela eller lyssna samt kreativa övningar som beträffande tema och musikaliska egenskaper lämpar sig för elevernas ålder och skolans verksamhetskultur. Repertoaren planeras också så att man beaktar elevernas egna kulturer och värnar om kulturarvet. Repertoaren ska vara mångsidig och omfatta olika slag av musik, också barnsånger och elevernas eventuella egna kompositioner och musikstycken.	kompetens. Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Årskurs 2

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 handleda eleven att musicera i grupp och utveckla en positiv självbild (I1–4) (K2,7)	I1 Musikalisk praxis I samband med musicerande fästs uppmärksamhet vid att arbeta i grupp och skapa en positiv vi-anda. Det centrala innehållet är att uppmuntra eleverna att uttrycka sig och komma med idéer, öva sig att andas naturligt, använda sin röst och sjunga samt hantera de instrument och anordningar som finns på ett ändamålsenligt sätt. I2 Musikens beståndsdelar Det centrala i undervisningen är att eleverna lär sig uppfatta grundbegreppen tonläge, tonlängd, tonstyrka och klang. När elevernas kunskaper utvecklas behandlas också rytm, melodi, dynamik, klangfärg, harmoni och form. I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället Utöver musikalska kunskaper och färdigheter ska undervisningen också behandla elevernas erfarenheter och iakttagelser såväl gällande musik som olika vardagliga ljudmiljöer. Man funderar också över musikens betydelse i den egna livsmiljön.	Bedömning av elevens lärande i läroämnet musik i årskurs 1-2 Bedömningen av elevernas lärande i musik ska handleda och sporra eleverna. Eleverna ska ges respons och möjligheter att utvärdera sin egen och gruppens aktivitet, så att responsen uppmuntrar dem att försöka och att träna sina färdigheter. I bedömningen ska särskild vikt fästas vid hur den musikalska samarbetsförmågan och färdigheterna i musicerande utvecklats. Elevernas lärande ska bedömas med mångsidiga metoder. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i musik är följande • framsteg i musikalsk samarbetsförmåga, i synnerhet att musicera i grupp • framsteg i förmågan att uppfatta grundläggande musikalska begrepp i musikalsk aktivitet. Vid bedömningen per läroämne beaktas elevens framsteg gällande läroämnets innehåll,
M2 handleda eleven att använda sin röst naturligt samt att sjunga och spela i grupp (I1–4) (K1,2,4)		
M3 uppmuntra eleven att uppleva och uppfatta ljudmiljöer, ljud, musik och musikbegrepp genom att röra sig och lyssna (I1–4) (K1,4)		
M4 ge utrymme för elevernas egna musikalska idéer och improvisationer samt handleda dem att planera och skapa mindre kompositioner eller andra helheter genom att använda ljud, rörelser, bilder, teknologi eller andra uttryckssätt (I1–4) (K5,6)		
M5 inspirera eleven att utforska det musikalska kulturarvet genom att leka, sjunga och röra sig till musik samt att njuta av musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald (I1–4) (K2,4)		
M6 hjälpa eleven att förstå grundprinciperna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande (I1–4) (K4)		

Mål	Innehåll	Bedömning
M7 handleda eleven i att agera ansvarsfullt i samband med musicerande (I1–4) (K7) M8 ge eleven erfarenhet av att ställa upp mål och förstå betydelsen av gemensam övning för att lära sig musik (I1–4) (K1)	I4 Repertoar I musikundervisningen används sånger, lekar, ramsor, rörelser och uppgifter där eleverna ska spela eller lyssna samt kreativa övningar som beträffande tema och musikaliska egenskaper lämpar sig för elevernas ålder och skolans verksamhetskultur. Repertoaren planeras också så att man beaktar elevernas egna kulturer och värnar om kulturarvet. Repertoaren ska vara mångsidig och omfatta olika slag av musik, också barnsånger och elevernas eventuella egna kompositioner och musikstycken.	färdigheter för arbete samt mångsidig kompetens. Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Lokala preciseringar i innehåll

I1 Musikalisk praxis

- Uttryck och skapande, egna idéer, lek med röst och kropp, att hitta egen röst, att utveckla gehör, ansvar för instrument

I2 Musikensbeståndsdelar

- Omfång, dynamik, rytm, klangfärg
- Högt/lågt
- Svagt/starkt = p/f
- Lång/kort, halv– fjärdedels– och åttondelsnot, pauser
- Känna igen olika ljud

I3 Musiken i mitt liv och omgivningen

- Ljudlandskap: Lyssna på t.ex. vardagliga ljud, tystnad, egna ljud
- Teckna, röra sig, dansa till musik
- Borgånejdens musikinstitutet erbjuder möjlighet att bekanta sig med symfoniorkestern (åk 2, Kultis)

I4 Repertoar

Genom att spela, sjunga, lyssna och röra på sig:

- Barnsånger och folkmusik
- Kanon
- Rörelsesånger
- Sångelekar
- Musik för skolans fester
- Spela rytminstrument, t.ex. rytm-pinnar, rytmägg, maracas, triangel, tamburin, handtrummor, bongotrummor, bjällror, guiro, rörblock
- Spela kantele, klockspel, metallofon/xylofon mm.

Bildkonst

Läroämnets uppdrag

Undervisningen i bildkonst har som uppdrag att handleda eleverna att genom konsten utforska och uttrycka en kulturellt mångskiftande verklighet. Genom att producera och tolka bilder formas elevernas identitet samtidigt som den kulturella kompetensen och gemenskapen stärks. Undervisningen ska bygga på elevernas egna erfarenheter, fantasi och lust att experimentera. Undervisningen i bildkonst ska utveckla förmågan att förstå konst, omgivningen och annan visuell kultur. Eleverna ska erbjudas olika sätt att bedöma verkligheten och att påverka den. Genom att förstärka kännedomen om kulturarvet stödjer man att traditionerna förmedlas och förnyas. Undervisningen ska stödja eleverna att utveckla kritiskt tänkande och uppmuntra eleverna att påverka den egna livsmiljön och samhället. Undervisningen i bildkonst ska ge eleverna en grund för aktiv medverkan lokalt och globalt.

Det arbetssätt som är karakteristiskt för konsten främjar erfarenhetsbaserat, multisensoriskt och konkret lärande. Eleverna granskar bildkonst och annan visuell kultur ur ett historiskt och kulturellt perspektiv. Undervisningen ska ta upp olika uppfattningar om konstens uppgifter. Eleverna handleds att på ett mångsidigt sätt använda olika redskap, material, tekniker och uttryckssätt. Undervisningen ska sporra eleven att utveckla multilitteracitet både med hjälp av visuella metoder och andra undersöknings- och framställningssätt. Eleverna ska erbjudas möjligheter att arbeta med mångvetenskapliga lärområden i samarbete med den övriga undervisningen och med aktörer utanför skolan. I undervisningen bekantar man sig med museer och andra kulturobjekt och undersöker möjligheterna att utöva bildkonst som hobby.

Årskurser 1–2

Läroämnets uppdrag i årskurs 1–2

I årskurserna 1–2 skapas grunden för elevernas personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur. Samtidig användning av olika sinnen och hela kroppen stödjer utvecklingen av uttrycksförmågan och de estetiska färdigheterna. Eleverna ska handledas att använda sin fantasi, begrepp inom bildkonsten och att uttrycka sig visuellt på olika sätt. Konkreta, lekfulla arbetssätt används i undervisningen. Eleverna uppmuntras till långsiktigt konstnärligt lärande. Förmågan att skapa och tolka bilder tränas också med hjälp av digitala verktyg och webbmiljöer. Eleverna uppmuntras att samarbeta, att dela med sig av sina upplevelser och att ta emot och ge respons på sitt visuella arbete.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i bildkonst i årskurs 1–2

Målet är att erbjuda lärmiljöer och arbetssätt som ger eleverna möjlighet att mångsidigt använda material, tekniker och uttryckssätt och tillämpa dem kreativt. Undervisningssituationerna ska präglas av en atmosfär som uppmuntrar eleverna att aktivt experimentera och öva. Genom pedagogiska

lösningar stöds multisensoriska upplevelser, långsiktigt arbete samt ett undersökande och målinriktat konstnärligt lärande. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas individuella behov och eleverna ska ges möjlighet att arbeta på ett ändamålsenligt sätt självständigt och i grupp. Målet är att skapa en verksamhetskultur som främjar lärande och socialt samspel både i skolan och i miljöer utanför skolan. I årskurs 1–2 ska eleverna uppmuntras att experimentera på ett lekfullt sätt, att använda digitala verktyg och att arbeta tvärkonstnärligt. Undervisningen genomförs både i skolan och i olika byggda miljöer, i naturen och i webbmiljöer.

Handledning, differentiering och stöd i bildkonst i årskurs 1–2

Handledning, differentiering och stöd ska ordnas med hänsyn till elevernas sociala, psykiska och motoriska förutsättningar och färdigheter. Lärande i konst kännetecknas av att eleven lär sig både individuellt och tillsammans med andra, vilket stödjer elevens identitetsutveckling, delaktighet och välbefinnande. Elevens individuella behov av handledning ska beaktas i undervisningen. Undervisningen differentieras vid behov genom till exempel val av uttryckssätt, arbetssätt och lärmiljöer. I undervisningssituationerna ska eleverna få utnyttja sina styrkor samt tillämpa olika arbets- och tillvägagångssätt. Lärandet i konst ska utvecklas i en trygg atmosfär, där mångfald accepteras och där eleverna uppmuntras att uttrycka sig och få individuell handledning och stöd. Alternativa pedagogiska metoder kan behövas i synnerhet för att utveckla de motoriska färdigheterna och förmågan att uttrycka iakttagelser och känslor visuellt. Handledning, differentiering och stöd kan ordnas till exempel med hjälp av lekar, spel och multisensoriska upplevelser.

Årskurs 1

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att skapa bilder (I1–3) (K1,3,4,5)	I1 Egna bildkulturer Innehållet väljs utgående från elevernas egna bilder och bildkulturer. Eleverna uppmuntras att bekanta sig med varandras bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt i det egna bildarbetet. I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse i elevernas vardag, närmiljö och samverkan. I2 Bildkulturer i omgivningen Innehållet omfattar olika omgivningar, föremål, mediekulturer och virtuella världar. Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Omgivningens bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen koncentrerar man sig på elevernas närmiljö och dess medier. I3 Konstens världar Innehållet omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna bekantar sig med bildkonstens värld	Bedömning av elevens lärande i läroämnet bildkonst i årskurs 1-2 Bedömningen av lärandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Bedömningen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och övrig visuell kultur, långsiktiga arbetssätt och färdigheter i självbedömning. Responsen ska vara mångsidig och uppmuntra eleverna att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i bildkonst är följande • framsteg i förmågan att ställa upp mål för sitt arbete • framsteg i att pröva olika material och öva olika tekniker
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar (I1–3) (K2,4,5,6)		
M3 uppmuntra eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar genom olika sätt att skapa bilder (I1–3) (K2,3,4,5)		
M4 uppmuntra eleven att pröva olika material och tekniker samt träna olika visuella uttryckssätt (I1– 3) (K2,3,5,6)		
M5 uppmuntra eleven till långsiktigt bildskapande arbete, både självständigt och tillsammans med andra (I1–3) (K1,2,3,5)		
M7 handleda eleven att använda begrepp inom bildkonsten och att undersöka olika typer av bilder (I1–3) (K1,4,5,6)		
M9 uppmuntra eleven att göra bilder utgående från att granska sin egen omgivning, olika tider och olika kulturer (I1–3) (K1,2,5,6)		

Mål	Innehåll	Bedömning
	genom att titta på olika verk, teman och fenomen. Man använder sig av konstverk som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen behandlar man det kulturella mångfald som konstverken och upplevelsen av dem ger.	• framsteg i att använda uttryckssätt inom bildkonsten och diskutera om dem • framsteg i förmågan att diskutera sina egna och andras bilder. Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Årskurs 2

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att skapa bilder (I1–3) (K1,3,4,5)	I1 Egna bildkulturer Innehållet väljs utgående från elevernas egna bilder och bildkulturer. Eleverna uppmuntras att bekanta sig med varandras bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt i det egna bildarbetet. I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse i elevernas vardag, närmiljö och samverkan. I2 Bildkulturer i omgivningen Innehållet omfattar olika omgivningar, föremål, mediekulturer och virtuella världar. Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Omgivningens bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen koncentrerar man sig på elevernas närmiljö och dess medier. I3 Konstens världar Innehållet omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna bekantar sig med bildkonstens värld genom att titta på olika verk, teman och fenomen. Man	Bedömning av elevens lärande i läroämnet bildkonst i årskurs 1-2 Bedömningen av lärandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Bedömningen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och övrig visuell kultur, långsiktiga arbetssätt och färdigheter i självbedömning. Responsen ska vara mångsidig och uppmuntra eleverna att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i bildkonst är följande • framsteg i förmågan att ställa upp mål för sitt arbete • framsteg i att pröva olika material och öva olika tekniker • framsteg i att använda uttryckssätt inom bildkonsten och diskutera om dem • framsteg i förmågan att diskutera sina egna
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar (I1–3) (K2,4,5,6)		
M3 uppmuntra eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar genom olika sätt att skapa bilder (I1–3) (K2,3,4,5)		
M4 uppmuntra eleven att pröva olika material och tekniker samt träna olika visuella uttryckssätt (I1– 3) (K2,3,5,6)		
M5 uppmuntra eleven till långsiktigt bildskapande arbete, både självständigt och tillsammans med andra (I1–3) (K1,2,3,5)		
M6 uppmuntra eleven att iaktta hur man kan påverka visuellt genom att studera sina egna och andras bilder (I1–3) (K1,2,4,7)		
M7 handleda eleven att använda begrepp inom bildkonsten och att undersöka olika typer av bilder (I1–3) (K1,4,5,6)		
M8 uppmuntra eleven att känna igen olika konstföremål och annan visuell kultur i		

Mål	Innehåll	Bedömning
näromgivningen (I1–3) (K2,3,6,7)	använder sig av konstverk som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen behandlar man det kulturella mångfald som konstverken och upplevelsen av dem ger.	och andras bilder.
M9 uppmuntra eleven att göra bilder utgående från att granska sin egen omgivning, olika tider och olika kulturer (I1–3) (K1,2,5,6)		Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.
M10 handleda eleven att känna igen olika värden i konsten, i sin omgivning och i den övriga visuella kulturen (I1–3) (K2,3,6,7)		Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.
M11 stödja eleven att beakta det kulturella mångfaldet och hållbar utveckling i sitt bildskapande (I1–3) (K1,2,4,7)		Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Lokala preciseringar i innehåll

I1 Egna bildkulturer

- undervisningen utgår från elevernas egna bildkulturer (sagor, tv-program, spel, underkulturer, bildkulturer från olika platser...)
- det egna hemmet
- något föremål förr och nu

I2 Bildkulturer i omgivningen

- trafik(märken)
- skolvägen
- hur den egna skolbyggnaden ser ut och hur den känns
- det egna hemmet
- något föremål förr och nu
- Animationsfigurer och övriga bekanta mediebilder undersöks, skillnaden mellan fakta och fiktion

I3 Konstens olika världar

- vad gör en konstnär
- världsberömda konstverk
- bekanta sig med muntlig bildanalys: Vad hittar du i bilden?
- Borgå: Ville Wallgren, Kultis-program

Centrala begrepp och tekniker i åk 1–2:

- Muntlig självutvärdering och kamratrespons
- Teckning, målning
- Använda olika redskap för att teckna
- Grundfärger, mellanfärger
- Nyans, mönster
- Linjer: iakttagelser i omgivningen, **prova olika tekniker**
- Form: namn på former och iakttagelser i omgivningen och i konsten
- Växttryck/Frottagetryck
- Trolldeg/modellera

Slöjd

Läroämnets uppdrag

Läroämnet slöjd har som uppdrag att lära eleverna att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Slöjd är ett läroämne där eleverna med hjälp av många olika slags material får uttrycka sig genom att skapa för hand, genom att formge och genom att använda teknologi. Hit hör att självständigt eller gemensamt planera och framställa en produkt eller ett alster och att utvärdera den egna eller gemensamma slöjdprocessen. Att slöjda innebär undersökande, kreativt och experimentellt arbete, där man fördomsfritt väljer olika visuella, materiella och tekniska lösningar och framställningsmetoder. I slöjden lär sig eleverna att förstå, utvärdera och utveckla olika slags tekniska tillämpningar och att använda de inlärd kunskaperna och färdigheterna i vardagen. Slöjden ska utveckla elevernas rumsuppfattning, taktila känsla och förmåga att skapa med händerna, vilket främjar de motoriska färdigheterna, kreativiteten och förmågan att planera. Undervisningen ska stärka elevens förutsättningar att arbeta mångsidigt. Slöjdens betydelse ligger i den långsiktiga och innovativa arbetsprocessen samt i upplevelser som ger tillfredsställelse och stärker självkänslan.

I undervisningen betonas elevernas olika intressen och gruppsamverkan. I slöjd är utgångspunkten att studera olika övergripande teman på ett heltäckande och naturligt sätt över läroämnegränserna. Kunskap om den omgivande materiella världen bidrar till att lägga grund för en hållbar livsstil och utveckling. Det här omfattar elevens livsmiljö, det lokala kulturarvet, olika gruppers kulturarv samt skolans kulturella mångfald. Undervisningen i slöjd ska fostra etiska, medvetna och delaktiga samt kunniga och företagsamma medborgare, som värdesätter sina slöjdfärdigheter, kan uttrycka sig genom slöjd och har vilja att värna om och utveckla slöjdkulturen.

Årskurs 1–2

Läroämnets uppdrag i årskurs 1–2

I årskurserna 1–2 är uppdraget för undervisningen i slöjd att göra det möjligt för eleverna att uttrycka sig genom slöjd och att utveckla sådana kunskaper, färdigheter och erfarenheter som behövs för att planera och skapa. Eleverna uppmuntras att planera och framställa slöjdprodukter med olika material. Slöjd utvecklar koncentrationsförmågan och förmågan att ta initiativ. Den uppmuntrar eleverna att värdesätta och utvärdera sitt eget och andras arbete. Slöjdens fostrande roll är att hjälpa eleverna att förstå kulturell mångfald och jämlikhet.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i slöjd i årskurs 1–2

Lärmiljön stödjer slöjdens konkreta och praktiska karaktär och elevernas samspel med läraren, de andra eleverna samt med externa parter. Ändamålsenliga och trygga utrymmen, arbetsredskap och material bidrar till att uppnå målen. Eleverna ska inspireras att iaktta och använda sina iakttagelser som en del av slöjdfärdigheterna och för att påverka sin omgivning. Med hjälp av olika arbetssätt uppmuntras eleverna att delta, vara aktiva

och ta självständigt ansvar. Fantasi, historier, drama, lek, spel, naturen och den byggda miljön används som stöd för planeringen och arbetet. I undervisningen används arbetssätt som är typiska för tekniskt arbete och textilarbete.

Handledning, differentiering och stöd i slöjd i årskurs 1–2

Med tanke på målen för läroämnet är det viktigt att man stödjer elevernas individuella lärande samt planeringen och det gemensamma arbetet i slöjdundervisningen genom att erbjuda olika pedagogiska arbetssätt och kommunikationssituationer. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behoven differentieras utgående från dem, till exempel genom valet av material, arbetssätt och pedagogiska uppgifter. Det är viktigt att reservera tillräckligt med tid, utrymme och handledning för att eleverna ska lära sig att slöjda funktionellt.

Årskurs 1

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 väcka elevens intresse och inspiration för att arbeta med händerna samt elevens nyfikenhet för kreativt och experimentellt slöjdarbete (I1–4) (K1,2)	I1 Att hitta en idé Eleverna planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Eleverna övar att ge sina arbeten form, färg och yta. Eleverna undersöker rörelse och balans. Eleverna diskuterar förvaring och skydd. I2 Att pröva Eleverna erbjuds möjligheter att utforska olika materiella och tekniska miljöer. Eleverna får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster. I3 Att planera Eleverna gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Eleverna övar sig att beskriva	Bedömning av elevens lärande i läroämnet slöjd i årskurs 1-2 Vid bedömningen av lärandet ska man fästa uppmärksamhet vid att ge positiv respons och uppmuntra eleven både under arbetets gång och i slutet av processen. Genom mångsidig bedömning och respons garanterar man att eleverna utvecklar mångsidiga kunskaper och färdigheter i slöjd. Eleverna ska erbjudas olika sätt att visa sina framsteg och uppmuntras att upprätthålla sina styrkor och träna de färdigheter som behöver utvecklas. Gruppens arbete och arbetsresultat kan presenteras och utvärderas tillsammans för att eleverna ska lära sig att uppträda och att uppskatta andras arbete. Bedömningen ska omfatta hela slöjdprocessen. Dokumenteringen av de olika faserna i slöjdprocessen ska beskriva hur elevernas färdigheter utvecklats och ange nivån på deras kunskaper. Dokumentation ska fungera som ett stöd för bedömningen. Eleverna ska
M2 handleda eleven att genomföra en hel slöjdprocess, presentera sina idéer visuellt och berätta om slöjdarbetet och den färdiga produkten (I1–3) (K1,4,5)		
M3 handleda eleven att planera och framställa slöjdprodukter eller –alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar (I1–5) (K1,7)		
M4 introducera olika material för eleven och handleda eleven att bearbeta materialen samt arbeta på ett ansvarsfullt och säkert sätt (I2–4) (K4,6)		
M5 stödja eleven att utveckla sin självkänsla genom att ge eleven möjlighet att känna att hen lyckas, förstår och hittar på lösningar i slöjden (I1–6) (K1,3)		

	processen och produkten. I4 Att tillverka Eleverna tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna eller gemensamma planer. Eleverna använder olika slöjdreder och apparater för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt. I5 Att dokumentera Digitala verktyg introduceras som en del i idéarbetet, planeringen och dokumentationen. I6 Att bedöma Under slöjdprocessens gång ges eleverna möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Eleverna får lära sig att ge respons till andra.	vägledas att utvärdera sitt lärande och ges möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i slöjd är följande - o framsteg i sättet att arbeta - o framsteg i förmågan att planera, tillverka och utvärdera - o framsteg i förmågan att arbeta målinriktat - o framsteg i förmågan att hitta på kreativa lösningar. Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
--	--	---

Årskurs 2

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 väcka elevens intresse och inspiration för att arbeta med händerna samt elevens nyfikenhet för kreativt och experimentellt slöjdarbete (I1–4) (K1,2)	I1 Att hitta en idé Eleverna planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Eleverna övar att ge sina arbeten form, färg och yta. Eleverna undersöker rörelse och balans. Eleverna diskuterar förvaring och skydd.	Bedömning av elevens lärande i läroämnet slöjd i årskurs 1-2 Vid bedömningen av lärandet ska man fästa uppmärksamhet vid att ge positiv respons och uppmuntra eleven både under arbetets gång och i slutet av processen. Genom mångsidig bedömning och respons garanterar man att eleverna utvecklar mångsidiga kunskaper och färdigheter i slöjd. Eleverna ska erbjudas olika sätt att visa sina framsteg och uppmuntras att upprätthålla sina styrkor och träna de färdigheter som behöver utvecklas. Gruppens arbete och arbetsresultat kan presenteras och utvärderas tillsammans för att eleverna ska lära sig att uppträda och att uppskatta andras arbete.
M2 handleda eleven att genomföra en hel slöjdprocess, presentera sina idéer visuellt och berätta om slöjdarbetet och den färdiga produkten (I1–3) (K1,4,5)		
M3 handleda eleven att planera och framställa slöjdprodukter eller –alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar (I1–5) (K1,7)	I2 Att pröva Eleverna erbjuds möjligheter att utforska olika materiella och tekniska miljöer. Eleverna får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster.	
M4 introducera olika material för eleven och handleda eleven att bearbeta materialen samt arbeta på ett ansvarsfullt och säkert sätt (I2–4) (K4,6)		
M5 stödja eleven att utveckla sin självkänsla genom att ge eleven möjlighet att känna att hen lyckas, förstår och hittar på lösningar i slöjden (I1–6) (K1,3)	I3 Att planera Eleverna gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Eleverna övar sig att beskriva processen och produkten.	Bedömningen ska omfatta hela slöjdprocessen. Dokumenteringen av de olika faserna i slöjdprocessen ska beskriva hur elevernas färdigheter utvecklats och ange nivån på deras kunskaper. Dokumentation ska fungera som ett stöd för bedömningen. Eleverna ska vägledas att utvärdera sitt lärande och ges

	I4 Att tillverka Eleverna tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna eller gemensamma planer. Eleverna använder olika slöjdreder och apparater för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt. I5 Att dokumentera Digitala verktyg introduceras som en del i idéarbetet, planeringen och dokumentationen. I6 Att bedöma Under slöjdprocessens gång ges eleverna möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Eleverna får lära sig att ge respons till andra.	möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på läroprocessen i slöjd är följande - o framsteg i sättet att arbeta - o framsteg i förmågan att planera, tillverka och utvärdera - o framsteg i förmågan att arbeta målinriktat - o framsteg i förmågan att hitta på kreativa lösningar. Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
--	--	--

Lokala preciseringar i innehåll

I1 Att hitta en idé

Åk 1

Som utgångspunkt för idéerna används form, färg och ytor samt egna känslor, berättelser, fantasi– och naturliga omgivningar. Förvaring med hjälp av slöjd diskuteras, så som t. ex. penal eller gymnastikkasse.

Åk 2

Som utgångspunkt för idéerna används form, färg och ytor samt egna känslor och den naturliga och byggda miljön. Rörelse och balans undersöks.

I2 Att pröva

Åk 1

Eleven prövar på att använda olika material: tråd, tyger, ull, trä, papp och papper samt material från naturen.

Åk 2

Eleven prövar på att använda olika material: metall, flaskfärger, målfärger samt plast.

I3 Att planera

Åk 1

Eleven övar sig i att utföra ett slöjdprojekt i sin helhet.

Åk 2

Eleven övar sig i de färdigheter som behövs för att beskriva en slöjdprocess och en produkt.

I4 Att pröva

Exempel på arbetsmetoder

Åk 1

Klippa

Göra ett mönster/ en modell Använda knappnål och synål

Göra en knut

Inleda och avsluta en sömnad

Förstygn

Flätning

Träda och knyta band

Slipa

Spika

Limma

Ytbehandling

ÅK 2

Langettstygn

Kedjemaska

Tovning

Knyta knutar

Måla

Forma metall

I6 Att bedöma

Åk 1

Kamratbedömning i par/grupp/klass och självutvärdering av det egna arbetet.

Åk 2

Kamratbedömning i par/grupp/klass och självutvärdering av den egna slöjdprocessen

Gymnastik

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i gymnastikundervisningen är att påverka elevernas välbefinnande genom att stödja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan och en positiv inställning till den egna kroppen. Det är viktigt att de enskilda lektionerna i gymnastik ger eleverna positiva upplevelser och stödjer en aktiv livsstil. I gymnastiken betonas kroppsuppfattning, fysisk aktivitet och samarbete. Gymnastiken ska bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt stödja kulturell mångfald. Undervisningen ska vara trygg och utgå från de möjligheter som olika årstider och de lokala förhållandena erbjuder. Skolans lokaler, idrottsplatser i närmiljön och naturen ska utnyttjas mångsidigt i undervisningen. Eleverna ska handledas att främja ett tryggt och etiskt hållbart arbetssätt och inlärningsklimat.

I gymnastiken får eleverna lära sig att röra på sig och samtidigt utvecklas de genom att röra på sig. Att lära sig att röra på sig innebär fysisk aktivitet enligt elevernas ålder och utvecklingsnivå, träning av motoriska basfärdigheter och fysiska egenskaper. Eleverna ska få kunskaper och färdigheter för olika slags gymnastiksituationer. Att utvecklas genom att röra på sig innebär att man lär sig att respektera andra, att vara ansvarsfull, att utveckla sig själv långsiktigt, att identifiera och reglera känslor samt att utveckla en positiv självbild. Gymnastiken ska ge eleverna möjlighet att känna glädje, uttrycka sig med kroppen, delta, vara social, koppla av, tävla och kämpa på ett lekfullt sätt och att hjälpa andra. Eleverna ska också få beredskap att främja sin hälsa.

Årskurs 1–2

Läroämnets uppdrag i årskurs 1–2

"Vi leker och rör på oss tillsammans."

I årskurserna 1–2 ligger tyngdpunkten i undervisningen på att tillägna sig sensomotoriska färdigheter och grundläggande motoriska färdigheter, att göra saker tillsammans och att utveckla sociala färdigheter och stärka de positiva upplevelserna av gymnastik. Undervisningen ska hjälpa eleverna att möta emotionellt varierande situationer. Elevernas fantasi och idéer ska utnyttjas i undervisningen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i gymnastik i årskurs 1–2

Gymnastikens uppdrag och mål genomförs genom trygg och mångsidig undervisning i olika lärmiljöer inomhus och utomhus med betoning på elevernas delaktighet. I undervisningen beaktas på ett ändamålsenligt sätt årstiderna, de lokala förhållandena samt de möjligheter som skolan och omgivningen erbjuder. I undervisningen betonas arbetssätt som främjar fysisk aktivitet och gemenskap och ger möjlighet till uppmuntrande växelverkan och att hjälpa andra samt att verksamheten är trygg både psykiskt och fysiskt. Det är viktigt att främja säkert trafikbeteende när man

förflyttar sig till idrottsplatser utanför skolan.

Handledning, differentiering och stöd i gymnastik i årskurs 1–2

En uppmuntrande och accepterande atmosfär är en förutsättning för att målen för gymnastikundervisningen ska nås. Undervisningen ska ge alla elever möjlighet att lyckas och att delta samt stödja en tillräcklig funktionsförmåga med tanke på välbefinnandet. Det är viktigt att beakta elevernas individualitet, att arbetsklimatet är tryggt och att undervisningsarrangemangen och kommunikationen i undervisningen är tydliga. Upplevelsen av att kunna och den sociala samhörigheten stöds genom elevorienterade och engagerande arbetssätt, lämpliga uppgifter och uppmuntrande respons. I årskurs 1–2 är det viktigt att upptäcka sådana motoriska svårigheter som kan ha samband med andra inlärningssvårigheter.

Årskurs 1

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 uppmuntra eleven att röra på sig och att självständigt och tillsammans med andra pröva nya, olika gymnastikuppgifter samt våga uttrycka sig själv genom gymnastiken (I1, K1, K3)	I1 Fysisk funktionsförmåga Undervisningen i gymnastik innehåller mycket fysisk aktivitet. I gymnastikundervisningen väljs lekar, uppgifter och idrottsformer där eleverna får träna sin balans och rörelseförmåga (t.ex. att klättra, springa och hoppa) och sin förmåga att hantera redskap (t.ex. utföra uppgifter med olika redskap och spela boll) och i olika lärmiljöer (t.ex. i en sal, i naturen, på snö och is). Kroppskontrollen främjas genom olika uppgifter (t.ex. gymnastik och musiklekar), där eleverna övar sig att uppfatta sin kropp, att uttrycka sig och att röra sig i takt till en rytm. Eleverna får genom mångsidiga och trygga uppgifter lära sig att röra sig inomhus och utomhus under olika årstider och i olika lärmiljöer. Vattenvaneövningar och simning ingår i gymnastikundervisningen.	Bedömning av elevens lärande i läroämnet gymnastik i årskurs 1-2 Bedömningen av lärandet ska stödja eleverna att röra på sig med hjälp av gymnastik. Syftet är med andra ord att stödja utvecklingen av den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Bedömningen ska grunda sig på mångsidig information om elevernas lärande, arbetssätt och framsteg. I bedömningen ska man sträva efter att fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov och stödja dem. Elevens hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i gymnastikundervisningen och bedömningen. Bedömningen görs utgående från observation av elevernas aktivitet och arbete och genom att eleverna handleds i självbedömning.
M2 hjälpa eleven att utveckla sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. att iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer (I1, K1, K3, K4)		
M3 stärka de grundläggande motoriska färdigheterna (balans- och rörelseförmåga, förmåga att hantera redskap), så att eleven lär sig att anpassa dem i olika lärmiljöer, i olika situationer och under olika årstider (I1, K3)		
M4 lära eleven att röra sig tryggt i olika miljöer, med olika redskap och på olika ställningar (I1, K3)		
M5 vänja eleven vid att röra sig i vatten och träna grundläggande simkunnighet (I1, K3)		
	I2 Social funktionsförmåga Gymnastikundervisningen omfattar enkla motionslekar med regler, uppgifter och spel där eleverna samarbetar och får erfarenhet av att hjälpa varandra.	Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i gymnastik är följande

Mål	Innehåll	Bedömning
M6 Vägleda eleven att bete sig säkert och sakligt under gymnastiklektionerna (I2, K2, K3, K6, K7)	I3 Psykisk funktionsförmåga I undervisningen väljs roliga och uppfriskande lekar och uppgifter där eleverna får uppleva att de lyckas samt med stöd av läraren möta emotionellt varierande situationer, t.ex. situationer som uppstår under lek, tävlingar eller spel.	– framsteg i förmågan att finna lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer – framsteg i de grundläggande motoriska färdigheterna och träningen av dem – framsteg i förmågan att agera tryggt och aktivt i överenskomna uppgifter – framsteg i förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra.
M7 vägleda eleven att reglera sina handlingar och känslouttryck i sociala situationer i gymnastiken (I2, K2, K3, K6, K7)		Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.
M8 stödja samarbetsfärdigheterna, t.ex. att följa gemensamt överenskomna regler genom att vägleda eleven att ta ansvar för att gemensamma spel och lekar lyckas (I2, K2, K6, K7)		Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.
M9 stödja eleven att stärka sin positiva självbild och sin förmåga att arbeta självständigt och att uttrycka sig på olika sätt (I3, K1, K2, K3)		Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.
M10 se till att eleven får positiva upplevelser av gymnastik och uppmuntra eleven att testa gränserna för sin förmåga (I3, K1, K2)		Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Årskurs 2

Mål	Innehåll	Bedömning
M1 uppmuntra eleven att röra på sig och att självständigt och tillsammans med andra pröva nya, olika gymnastikuppgifter samt våga uttrycka sig själv genom gymnastiken (I1, K1, K3)	I1 Fysisk funktionsförmåga Undervisningen i gymnastik innehåller mycket fysisk aktivitet. I gymnastikundervisningen väljs lekar, uppgifter och idrottsformer där eleverna får träna sin balans och rörelseförmåga (t.ex. att klättra, springa och hoppa) och sin förmåga att hantera redskap (t.ex. utföra uppgifter med olika redskap och spela boll) och i olika lärmiljöer (t.ex. i en sal, i naturen, på snö och is). Kroppskontrollen främjas genom olika uppgifter (t.ex. gymnastik och musiklekar), där eleverna övar sig att uppfatta sin kropp, att uttrycka sig och att röra sig i takt till en rytm. Eleverna får genom mångsidiga och trygga uppgifter lära sig att röra sig inomhus och utomhus under olika årstider och i olika lärmiljöer. Vattenvaneövningar och simning ingår i gymnastikundervisningen.	Bedömning av elevens lärande i läroämnet gymnastik i årskurs 1-2 Bedömningen av lärandet ska stödja eleverna att röra på sig med hjälp av gymnastik. Syftet är med andra ord att stödja utvecklingen av den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Bedömningen ska grunda sig på mångsidig information om elevernas lärande, arbetssätt och framsteg. I bedömningen ska man sträva efter att fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov och stödja dem. Elevens hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i gymnastikundervisningen och bedömningen. Bedömningen görs utgående från observation av elevernas aktivitet och arbete och genom att eleverna handleds i självbedömning. Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i gymnastik är följande – framsteg i förmågan att finna lämpliga
M2 hjälpa eleven att utveckla sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. att iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer (I1, K1, K3, K4)		
M3 stärka de grundläggande motoriska färdigheterna (balans- och rörelseförmåga, förmåga att hantera redskap), så att eleven lär sig att anpassa dem i olika lärmiljöer, i olika situationer och under olika årstider (I1, K3)		
M4 lära eleven att röra sig tryggt i olika miljöer, med olika redskap och på olika ställningar (I1, K3)		
M5 vänja eleven vid att röra sig i vatten och träna grundläggande simkunnsighet (I1, K3)		
	I2 Social funktionsförmåga Gymnastikundervisningen omfattar enkla motionslekar med regler, uppgifter och spel där eleverna samarbetar och får erfarenhet av att hjälpa varandra.	

Mål	Innehåll	Bedömning
M6 Vägleda eleven att bete sig säkert och sakligt under gymnastiklektionerna	I3 Psykisk funktionsförmåga I undervisningen väljs roliga och uppfriskande lekar och uppgifter där eleverna får uppleva att de lyckas samt med stöd av läraren möta emotionellt varierande situationer, t.ex. situationer som uppstår under lek, tävlingar eller spel.	lösningar i olika gymnastiksituationer – framsteg i de grundläggande motoriska färdigheterna och träningen av dem – framsteg i förmågan att agera tryggt och aktivt i överenskomna uppgifter – framsteg i förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra.
M7 vägleda eleven att reglera sina handlingar och känslouttryck i sociala situationer i gymnastiken (I2, K2, K3, K6, K7)		Bedömningsskala åk 1–2 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.
M8 stödja samarbetsfärdigheterna, t.ex. att följa gemensamt överenskomna regler genom att vägleda eleven att ta ansvar för att gemensamma spel och lekar lyckas (I2, K2, K6, K7)		Bra: Eleven har goda grundkunskaper och – färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.
M9 stödja eleven att stärka sin positiva självbild och sin förmåga att arbeta självständigt och att uttrycka sig på olika sätt (I3, K1, K2, K3)		Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.
M10 se till att eleven får positiva upplevelser av gymnastik och uppmuntra eleven att testa gränserna för sin förmåga (I3, K1, K2)		Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Lokala preciseringar i innehåll

11 Fysisk funktionsförmåga

Sensomotoriska färdigheter och kroppsuppfattning

Sensomotoriska färdigheter är färdigheter som hjälper eleven att uppfatta den egna kroppen och dess olika delar i förhållande till det omgivande rummet, den använda tiden och styrkan.

Exempel:

Att skriva/forma olika mönster, bokstäver och siffror med hjälp av den egna kroppen, turvis spänna kroppen och slappna av i olika övningar, röra sig på olika sätt med växlande snabbhet, olika övningar och lekar som går ut på att röra sig sicksack och väja, att simma.

Grundmotoriska grundfärdigheter

Grundmotoriska färdigheter är färdigheter som eleverna behöver för att klara av rörelser som krävs i vardagen. Balansfärdigheter är färdigheter där vi övar på att balansera kroppens tyngdpunkt, både mot ett statiskt (stilla) och dynamiskt (i rörelse) stöd.

Exempel:

Att balansera på golvfigurer, gå på t.ex. gatstenar, en gymnastikbänk, linjerna i gymnastiksalen, ett

hopprep som ligger på marken eller i omväxlande skogsterräng, att gymnastisera och leka tafatt

Rörelsefärdigheter

Rörelsefärdighet innebär förmåga att röra sig från ett ställe till ett annat. Rörelsefärdighet är till exempel att kunna rulla, åla sig, krypa på alla fyra, klättra, gå, springa, hoppa, galoppera och simma.

Exempel:

Hinderbanor, hoppbanor, löp- och tafattlekar, gång och löpning i olika terräng

Förmåga att hantera redskap

Förmåga att hantera redskap är kroppens förmåga att hantera föremål, redskap och ställningar. För att förmågan att hantera redskap ska utvecklas, förutsätts samverkan mellan sensomotoriska och motoriska funktioner och därför är denna typ av övningar de allra svåraste för eleverna.

Exempel:

Att rulla, skuffa, studsa, kasta, fånga, sparka och slå med handen eller en (kortskaftad) racket på olika banor, i lekar och spel

Fysiska egenskaper

Med fysiska egenskaper avses uthållighet, styrka, snabbhet och rörlighet. Dessa är delområden av den fysiska funktionsförmågan.

Uthållighet

- Uthålligheten kan utvecklas genom till exempel löp- och tafattlekar, bollspel, simning och genom att röra sig i terrängen.

Styrka

- Styrkan kan utvecklas genom att till exempel hänga, klättra, hoppa, gymnastisera och genom lekfull brottning.

Snabbhet

- Snabbheten kan utvecklas genom löp- och tafattlekar, spel, stafettlekar, med olika hopp, språng och kast.

Rörlighet

- Rörligheten kan utvecklas genom att röra sig mångsidigt, att sträcka på sig, sitta på huk och göra korta tånjningar.

Simfärdighet

Nyborjarundervisning under ledning av stadens simlärare.

12 Social funktionsförmåga

För att i gymnastiken stödja och utveckla elevernas sociala funktionsförmåga förutsätts att deras sociala kompetens stöds.

Att stödja elevernas sociala kompetens betyder att stödja positiva sociala värderingar och normer,

såsom ärlighet, ansvarsfullhet och rättvisa.

Aktiviteter och spel genomförs enligt principen "Fair Play".

Exempel:

Att lyssna på andra, vänta på sin tur och hjälpa andra.

13 Psykisk funktionsförmåga

Grunden för psykiskt välmående är en positiv självbild. Med självbild menas människans uppfattning om sig själv. Att eleven lär sig nya färdigheter, uppnår sina mål och gör sitt bästa utvecklar den fysiska kompetensen. Eleven känner sig viktig och betydelsefull om hen får ta ansvar över beslut och bestämma om saker som berör hen. Lyssna på elevernas bekymmer och ta bort onödig rädsla, stärka självförtroendet genom att berömma när eleverna lyckas, skapa en positiv och aktiv atmosfär samt uppmuntra.

Exempel:

Lyssna på elevernas bekymmer och ta bort onödig rädsla, stärka självförtroendet genom att berömma när eleverna lyckas, skapa en positiv och aktiv atmosfär samt uppmuntra.

Samarbete på lokal nivå:

Möjlighet att samarbeta med lokala aktörer, tredje sektorn och föreningar. Övergripande samarbete mellan skolorna och över språkgränserna

